

**Національна акціонерна компанія
“Нафтогаз України”
Консолідована фінансова звітність**

За рік, що закінчився 31 грудня 2005 року
Разом зі звіттом незалежних аудиторів

ЗМІСТ

ЗВІТ НЕЗАЛЕЖНИХ АУДИТОРІВ

КОНСОЛІДОВАНА ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ

Консолідований звіт про прибутки та збитки	3
Консолідований баланс	4
Консолідований звіт про зміни у власному капіталі.....	5
Консолідований звіт про рух грошових коштів.....	6

Примітки до консолідованої фінансової звітності

1. Інформація про Підприємство	7
2. Здатність Групи продовжувати діяльність на безперервній основі.....	7
3.1. Основа представлення.....	9
3.2. Застосування нових/змінених МСФЗ.....	10
3.3. Суттєві облікові судження та оцінки.....	11
3.4. Огляд основних принципів бухгалтерського обліку	12
4. Інформація за сегментами.....	20
5. Доходи та витрати	24
6. Податок на прибуток	25
7. Основні засоби	27
8. Інвестиції.....	29
9. Запаси.....	29
10. Дебіторська та інша заборгованість.....	30
11. Передоплати та інші оборотні активи.....	30
12. Капітал	30
13. Кредити та позики.....	31
14. Забезпечення.....	33
15. Інші довгострокові зобов'язання.....	34
16. Аванси отримані та інші поточні зобов'язання.....	34
17. Кредиторська заборгованість	34
18. Фактичні та потенційні зобов'язання і операційні ризики.....	35
19. Розкриття інформації про пов'язані сторони.....	37
20. Цілі та політика управління фінансовими ризиками	37
21. Події після балансової дати.....	39

ЗВІТ НЕЗАЛЕЖНИХ АУДИТОРІВ

Акціонеру Національної акціонерної компанії "Нафтогаз України"

1. Ми виконали аудит поданих нижче консолідованого балансу Національної акціонерної компанії "Нафтогаз України" (далі – "Підприємство") та його дочірніх підприємств (що далі разом іменуються "Група") станом на 31 грудня 2005 року і відповідних консолідованих звітів про прибутки та збитки, рух грошових коштів та зміни у власному капіталі за рік, що закінчився зазначеною датою. Відповідальність за цю консолідовану фінансову звітність, що представлена на сторінках з 3 по 39, несе керівництво Підприємства. В наші обов'язки входить надання висновку щодо цієї консолідованої фінансової звітності на підставі проведеної нами аудиторської перевірки.

2. Ми провели аудит у відповідності до Міжнародних стандартів аудиту. Ці стандарти вимагають, щоб ми спланували та провели аудит з метою отримання достатньої впевненості у тому, що фінансова звітність не містить суттєвих помилок. Аудит включає перевірку, на основі тестів, фактичних даних, які підтверджують суми та розкриття, наведені у цій фінансовій звітності. Аудит також включає оцінку застосованих принципів бухгалтерського обліку та суттєвих припущень, зроблених керівництвом Підприємства, а також оцінку загального представлення фінансової звітності. Ми вважаємо, що виконаний нами аудит становить прийнятну основу для надання аудиторського висновку.

3. Як зазначено в Примітці 8 до консолідованої фінансової звітності, Підприємство має інвестиції в дочірні та асоційовані підприємства, з долею володіння від 20% до 100%. Підприємство не консолідувало зазначені інвестиції та не застосувало до них метод обліку за участю в капіталі. Замість цього, інвестиції, балансова вартість яких на 31 грудня 2005 та 2004 років становить 1 173 мільйони гривень та 1 037 мільйонів гривень відповідно, обліковуються за собівартістю за вирахуванням резерву на зменшення корисності інвестицій. Це суперечить міжнародному стандарту з бухгалтерського обліку (МСБО) 27 "Консолідована та окрема фінансова звітність" та МСБО 28 "Інвестиції в асоційовані підприємства". Кількісну оцінку впливу на консолідовану фінансову звітність вищезазначених відхилень від МСФЗ визначити достовірно неможливо.

4. На нашу думку, за виключенням ефекту на консолідовану фінансову звітність питань, описаних у параграфі 3, зазначена вище консолідована фінансова звітність достовірно, в усіх суттєвих аспектах, відображає фінансовий стан Групи станом на 31 грудня 2005 року, а також результати її діяльності і рух грошових коштів за рік, що закінчився зазначеною датою, згідно з Міжнародними стандартами фінансового звітування.

5. Без включення подальших обмежень до аудиторського висновку ми звертаємо увагу на Примітку 2 до консолідованої фінансової звітності, в якій зазначено, що Група зазнала чистих збитків, що належать власникам материнського Підприємства, в розмірі 1 842 мільйонів гривень за рік, що закінчився 31 грудня 2005 року, і на зазначену дату поточні зобов'язання Групи перевищували її поточні активи на 9 104 мільйони гривень. Крім цього, після 31 грудня 2005 року, Група уклала новий договір щодо постачання газу, який передбачає збільшення ціни на імпортований газ. Група була не в змозі збільшити ціни на

газ для кінцевих споживачів одразу ж після підписання угоди, що спричинило від'ємне значення операційної маржі та дефіцит грошових коштів в першій половині 2006 року. Група почала затримувати оплату постачальникам за газ та залучила нові банківські кредити в першій половині 2006 року. Крім цього, поточна ціна на імпортований газ фіксована лише до 1 липня 2006 року. Хоча на дату аудиторського висновку Група не була повідомлена про зміну ціни на газ, та була в змозі підвищити ціну на газ для внутрішніх споживачів, існує невизначеність щодо спроможності Групи утримати ціну на газ після цієї дати на поточному рівні. В Примітці 2 перелічені заходи, які були розроблені керівництвом Групи та Урядом України, та які спрямовані на покращення фінансового стану та ліквідності Групи. Перелічені вище обставини разом з іншими питаннями, викладеними в Примітці 2, вказують на існування суттєвої невизначеності, що може викликати значні сумніви стосовно здатності Групи продовжувати свою діяльність на безперервній основі.

6. Також, без подальшого включення обмежень до аудиторського висновку, ми звертаємо увагу на Примітку 18 до консолідованої фінансової звітності, в якій зазначено, що діяльність та фінансові результати Групи залежать від здатності Групи продовжити договір з Фондом державного майна України (далі – “Договір”), який регулює операційне управління активами, що знаходяться у державній власності і складають значну частину основних засобів Групи. Цей Договір, укладений терміном на один рік, автоматично продовжувався щороку з дати його підписання оскільки сторони Договору не заявляли про намір його розірвати.

7. Також, без подальшого включення обмежень до аудиторського висновку, ми звертаємо увагу на Примітку 18 до консолідованої звітності, яка розкриває принципи визначення суми платежів за використання активів, що є державною власністю. Група зробила оцінку суми таких платежів, за результатами якої було зроблено висновок, що станом на 31 грудня 2005 та 2004 років не існувало зобов'язань, що виникають з використання активів, які знаходяться у державній власності. Через відсутність в Договорі чіткої формули для розрахунку суми, існує певна невизначеність щодо прийнятності для державних органів механізму розрахунків, які використовувались Групою. Кінцевий результат зазначеної невизначеності не може бути достовірно визначено та, відповідно, резерв за зобов'язаннями, що можуть виникнути, у консолідованій фінансовій звітності станом на 31 грудня 2005 та 2004 років не нараховано.

14 серпня 2006 року

Ernst & Young Ukrauditi

КОНСОЛІДОВАНИЙ ЗВІТ ПРО ПРИБУТКИ ТА ЗБИТКИ**за рік, що закінчився 31 грудня 2005 року**

(в мільйонах гривень)

	Примітки	2005 р.	2004 р.
Доходи від реалізації	5	36 959	35 460
Операційні витрати	5	(35 029)	(32 602)
Валовий прибуток		<u>1 930</u>	<u>2 858</u>
Збиток від вибуття основних засобів		(158)	(360)
Збиток від зменшення корисності основних засобів		(155)	(166)
Інші витрати, чисті	5	(1 650)	(1 010)
Фінансові витрати, чисті	5	(574)	(606)
(Збиток) прибуток до оподаткування		<u>(607)</u>	<u>716</u>
Податок на прибуток	6	(400)	(271)
(Збиток) прибуток за рік		<u>(1 007)</u>	<u>445</u>
(Збиток) прибуток, що належить:			
Власникам материнського Підприємства		(1 842)	8
Міноритарним акціонерам		835	437
		<u>(1 007)</u>	<u>445</u>

Консолідована фінансова звітність дозволена до випуску від імені Правління Підприємства 14 серпня 2006 року.

Голова Правління

Головний бухгалтер

В. Шелудченко

Т. Литвинова

Примітки, що додаються, є невід'ємною частиною цієї консолідованої фінансової звітності

КОНСОЛІДОВАНИЙ БАЛАНС**Станом на 31 грудня 2005 року**

(в мільйонах гривень)

	<i>Примітки</i>	<i>2005 р.</i>	<i>2004 р.</i>
АКТИВИ			
Необоротні активи			
Основні засоби	7	58 623	59 080
Нематеріальні активи		136	174
Інвестиції	8	1 486	1 265
Відстрочені податкові активи	6	2 435	2 416
Інші необоротні активи		514	563
		<u>63 194</u>	<u>63 498</u>
Оборотні активи			
Запаси	9	4 118	5 187
Дебіторська та інша заборгованість	10	4 212	4 586
Передоплати та інші оборотні активи	11	695	1 022
Грошові кошти з обмеженою можливістю використання		449	165
Грошові кошти та їх еквіваленти		834	505
		<u>10 308</u>	<u>11 465</u>
ВСЬОГО АКТИВИ		<u><u>73 502</u></u>	<u><u>74 963</u></u>
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ І ЗОБОВ'ЯЗАННЯ			
Капітал, що належить власникам материнського Підприємства			
Акціонерний капітал	12	9 721	9 721
Резерв з переоцінки		27 562	27 609
Накопичені збитки та інші резерви		(7 679)	(5,752)
		<u>29 604</u>	<u>31 578</u>
Частка міноритаріїв		4 683	4 489
Всього власний капітал		<u>34 287</u>	<u>36 067</u>
Довгострокові зобов'язання			
Кредити та позики	13	7 862	3 697
Забезпечення	14	806	615
Інші довгострокові зобов'язання	15	5 498	7 190
Відстрочені податкові зобов'язання	6	5 637	6 323
		<u>19 803</u>	<u>17 825</u>
Поточні зобов'язання			
Аванси отримані та інші поточні зобов'язання	16	7 728	8 572
Кредиторська заборгованість	17	5 677	6 731
Забезпечення	14	3 680	3 290
Кредити та позики	13	1 324	1 098
Зобов'язання з податку на прибуток		1 003	1 380
		<u>19 412</u>	<u>21 071</u>
Всього зобов'язання		<u>39 215</u>	<u>38 896</u>
ВСЬОГО ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ І ЗОБОВ'ЯЗАННЯ		<u><u>73 502</u></u>	<u><u>74 963</u></u>

Примітки, що додаються, є невід'ємною частиною цієї консолідованої фінансової звітності

**КОНСОЛІДОВАНИЙ ЗВІТ ПРО ЗМІНИ У ВЛАСНОМУ
КАПІТАЛІ**

за рік, що закінчився 31 грудня 2005 року

(в мільйонах гривень)

	<i>Капітал, що належить власникам материнського Підприємства</i>				<i>Всього</i>
	<i>Акціонерний капітал</i>	<i>Резерв з переоцінки</i>	<i>Накопичені збитки та інші резерви</i>	<i>Частка міноритаріїв</i>	
На 31 грудня 2003 року	9 721	27 724	(6 761)	4 137	34 821
Активи, передані акціонером	-	-	936	-	936
Перенесення резерву переоцінки основних засобів, що відбули, за вирахуванням податків	-	(115)	115	-	-
Чистий прибуток	-	-	8	437	445
Дивіденди	-	-	(50)	(50)	(100)
Вибуття дочірніх підприємств	-	-	-	(35)	(35)
На 31 грудня 2004 року	<u>9 721</u>	<u>27 609</u>	<u>(5 752)</u>	<u>4 489</u>	<u>36 067</u>
Активи, передані акціонером	-	-	34	33	67
Перенесення резерву переоцінки основних засобів, що відбули, за вирахуванням податків	-	(47)	47	-	-
Чистий (збиток)/ прибуток	-	-	(1 842)	835	(1 007)
Дивіденди	-	-	(166)	(674)	(840)
На 31 грудня 2005 року	<u>9 721</u>	<u>27 562</u>	<u>(7 679)</u>	<u>4 683</u>	<u>34 287</u>

Примітки, що додаються, є невід'ємною частиною цієї консолідованої фінансової звітності

КОНСОЛІДОВАНИЙ ЗВІТ ПРО РУХ ГРОШОВИХ КОШТІВ**за рік, що закінчився 31 грудня 2005 року**

(в мільйонах гривень)

	2005 р.	2004 р.
Рух коштів від операційної діяльності		
(Збиток) / прибуток до оподаткування	(607)	716
Коригування на:		
Фінансові витрати, чисті	574	606
Збиток від вибуття основних засобів	158	360
Амортизацію	4 922	4 911
Збиток від зменшення корисності основних засобів	155	166
(Прибуток) / збиток від вибуття та зменшення вартості інвестицій, наявних для продажу	(120)	33
Нарахування забезпечень	1 337	831
Дохід від списання кредиторської заборгованості	(588)	(2 883)
Операційний прибуток до змін в робочому капіталі	5 831	4 740
Збільшення дебіторської та іншої заборгованості (Збільшення) / зменшення запасів	565	575
Зменшення передплат та інших оборотних активів	1 069	(1 520)
Зменшення передплат та інших оборотних активів	327	153
Збільшення кредиторської та іншої заборгованості	(1 223)	(5 348)
Збільшення / (зменшення) авансів та інших зобов'язань	(2 399)	6 341
Кошти, отримані від операційної діяльності	4 170	4 941
Проценти сплачені	(554)	(166)
Податок на прибуток сплачений	(1 780)	(1 050)
Чистий рух коштів від операційної діяльності	1 836	3 725
Рух коштів від інвестиційної діяльності		
Придбання основних засобів і нематеріальних активів, чисте	(4 673)	(6 169)
Придбання інвестицій, наявних для продажу	(101)	(202)
Грошові кошти з обмеженою можливістю використання	(284)	(55)
Чистий рух коштів, використаних в інвестиційній діяльності	(5 058)	(6 426)
Рух коштів від фінансової діяльності		
Надходження від кредитів	17 452	18 340
Повернення кредитів	(13 061)	(15 426)
Дивіденди виплачені	(840)	-
Чистий рух коштів, отриманих від фінансової діяльності	3 551	2 914
Чисте збільшення грошових коштів та їх еквівалентів	329	213
Грошові кошти та їх еквіваленти станом на 1 січня	505	292
Грошові кошти та їх еквіваленти станом на 31 грудня	834	505
Додаткова інформація про негрошові операції		
Передача активів акціонером	67	936
Залік ПДВ до відшкодування та податку на прибуток, що належить до сплати	-	15

Примітки, що додаються, є невід'ємною частиною цієї консолідованої фінансової звітності

ПРИМІТКИ ДО КОНСОЛІДОВАНОЇ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

(суми наведені в мільйонах гривень, якщо не зазначене інше)

1. Інформація про Підприємство

Національна акціонерна компанія “Нафтогаз України” (надалі – “Нафтогаз України” або “Підприємство”) була створена за законодавством України як відкрите акціонерне товариство. Підприємство було засноване у 1998 році згідно з Постановою Кабінету Міністрів України від 25 травня 1998 року “Про утворення Національної акціонерної компанії “Нафтогаз України”.

“Нафтогаз України” є компанією, яка знаходиться у 100% державній власності та володіє часткою ряду підприємств, що утворюють національну систему видобутку, переробки, транспортування та реалізації нафти та газу. Десять дочірніх підприємств (далі – “консолідовані дочірні підприємства”), що складають значну частину нафтогазової системи України, були консолідовані у цій фінансовій звітності (Примітка 3.1). Сукупна чиста реалізація, сума активів та чистих активів “Нафтогаз України” та його консолідованих дочірніх підприємств, звітованих за національними стандартами (не підтверджені міжнародним аудитом) складають 95% (2004 р.: 94%), 97% (2004 р.: 97%) та 99% (2004 р.: 99%), відповідних сукупних показників “Нафтогаз України” та всіх його дочірніх підприємств.

Підприємство та його дочірні підприємства (“Група”) зосереджує свою діяльність у чотирьох основних напрямках:

- видобуток нафти та газу та виробництво продуктів переробки;
- транспортування нафти та газу;
- оптова реалізація нафти, газу, продуктів переробки та інших товарів;
- роздрібна торгівля нафтопродуктами.

Основні види діяльності Підприємства більш детально описані в Примітці 4.

Основна діяльність та більшість виробничих потужностей Групи сконцентровані в Україні.

Юридична адреса Підприємства – Україна, м. Київ, вул. Б. Хмельницького, 6.

2. Здатність Групи продовжувати діяльність на безперервній основі

За рік, що закінчився 31 грудня 2005 р., Група зазнала чистого збитку, що належить власникам материнського Підприємства, у розмірі 1 842 млн. грн., і на зазначену дату поточні зобов'язання Групи перевищували її поточні активи на 9 104 млн. гривень.

Від'ємне значення оборотного капіталу, в основному, є результатом значної суми заборгованості по несплаченим податкам (податок на прибуток, ПДВ та рентна плата за транзит природного газу через територію України на загальну суму 5 168 млн. грн. (див. Примітку 16), та нарахованих забезпечень за судовими справами в розмірі 3 609 млн. грн., (див. Примітку 14). З метою фінансування операційної діяльності та капіталовкладень і рефінансування окремих короткострокових зобов'язань протягом 2005 року Група залучила кредити іноземних банків на суму приблизно 5 млрд. грн (див. Примітку 13).

Збитки, яких зазнала Група, пов'язані переважно з сегментом оптової реалізації газу і спричинені, в основному, неспроможністю Групи підвищити ціни на природний газ для кінцевих споживачів у 2005 році (включаючи населення, бюджетні організації та підприємства теплокомуненерго), збільшенням податкових і інших нарахунків та резервів за судовими позовами. Як зазначено у Примітці 18, Уряд встановлює тарифи та безпосередньо або через державні органи влади регулює верхню межу цін та тарифів на основні види діяльності Групи.

Приблизно 45% обсягу проданого газу споживаються населенням, бюджетними установами та підприємствами теплокомуненерго. Група, дотримуючись законодавчих вимог, зобов'язана постачати значні обсяги природного газу вищезазначеним категоріям споживачів за цінами, що є меншими, ніж собівартість природного газу. Збитки, яких зазнала Група пов'язані також з прийняттям Урядом України розпорядження, яке припинило експорт газу. Крім цього, в результаті подальшого підвищення собівартості імпортованого газу в 2006 році Група отримала операційні збитки від торгівлі на внутрішньому ринку. Цей факт разом із загальною нестабільністю економічних процесів в державі може також впливати на операційну діяльність Групи.

4 січня 2006 року Група підписала тристоронню угоду (далі – “Новий договір”) з компаніями “Газпром” (Російська Федерація) та “РосУкрЕнерго АГ” (Швейцарія) (далі – “PVE”). Цей договір

ПРИМІТКИ ДО КОНСОЛІДОВАНОЇ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

(суми наведені в мільйонах гривень, якщо не зазначене інше)

впливатиме на діяльність та ліквідність Групи в 2006 році та в майбутніх роках. В результаті укладення цього договору, діяльність Групи зазнала суттєвих змін, зокрема включаючи наступні:

- Газпром припинив експортувати газ в Україну. Ця функція передана "РУЕ".
- Група не експортуватиме газ, імпортований з Російської Федерації, в європейські країни.
- Сторони погодилися створити спільне підприємство "Укргаз-Енерго" між Групою та "РУЕ" (доля володіння у якому розподіляються наступним чином: Група – 50%, "РУЕ" – 50%) з метою реалізації на українському ринку газу, що надходить з території Російської Федерації на територію України.
- Ціна імпортованого газу для Групи збільшилась та була зафіксована до 1 липня 2006 року. Подальша зміна ціни імпортованого газу можлива за згодою сторін Нового договору. На дату випуску цієї фінансової звітності сторони Нового договору не повідомляли Групу про зміну ціни на газ.
- Тариф НАК "Нафтогаз України" за транспортування російського газу до Західної Європи зріс та був зафіксований до 2011 року.

Крім цього, у першому півріччі 2006 року Група не отримувала природний газ з Туркменістану по існуючому договору між Підприємством та "Туркменнефтегаз", а з початку 2006 року всі закупки імпортованого газу здійснювались через "РУЕ". Поєднання цих факторів збільшує залежність Групи від "РУЕ" та Газпрому.

Якщо відбудеться подальше підвищення ціни на газ, яке Група не зможе переказати на кінцевих споживачів, то це призведе до подальшого негативного впливу на фінансовий стан, ліквідність та результати роботи Групи. При цьому, Уряд України затвердив постанову щодо подальшого підвищення з 1 січня 2007 року цін на газ для населення, бюджетних установ та підприємств комунальної теплоенергетики до економічно обґрунтованого рівня.

2 лютого 2006 між "Укргаз-Енерго" ("УГЕ") та "РУЕ" було укладено договір, який регулює ціну на імпортований природний газ та щорічні обсяги імпорту такого природного газу на територію України на період з 1 лютого 2006 року по 31 грудня 2010 року. У відповідності до умов договору, у разі істотних об'єктивних змін на ринку енергоносіїв, за згодою обох сторін ціна на газ може бути переглянута. Керівництво Групи вважає, що зазначений вище договір між "УГЕ" та "РУЕ" дозволяє Групі, частиною якої є "УГЕ", отримувати імпортований природний газ за фіксованою ціною в період до 31 грудня 2010 року. Обсяги такого газу частково покривають загальні потреби газу, необхідні для функціонування економіки України в 2006 році. За оцінкою Групи, завдяки часовому розриву між підвищенням цін на імпортований газ та підвищенням тарифів на внутрішньому ринку, та іншим факторам, діяльність Групи буде збитковою в 2006 році. Це може призвести до від'ємного значення руху грошових коштів від операційної діяльності в 2006 році. 24 червня 2006 року, Постановою Кабінету Міністрів України затверджено консолідований фінансовий план НАК «Нафтогаз України», що дозволяє залучення Компанією кредитів на суму до 4 млрд. грн. протягом 2006 року з метою фінансування операційної та інвестиційної діяльності Групи.

Як зазначено нижче, в Примітці 13, певні кредитні договори укладені з міжнародними фінансовими установами дають кредиторам право визначати подію дефолту, посиляючись на значні негативні наслідки для діяльності Групи. Хоча суттєвий негативний вплив на діяльність Групи може бути визначений на розсуд кредиторів, керівництво Підприємства не вважає, що кредитори можуть визнати наявність суттєвого негативного впливу, посиляючись лише на обставини, зазначені вище.

До того ж, як зазначено вище, в 2006 році Група передала значну частину договорів із промисловими споживачами нещодавно створеному з "РУЕ" на паритетних засадах спільному підприємству "Укргаз-Енерго", результати діяльності якого в подальшому впливатимуть на операційну діяльність Групи.

Вище перелічені зміни в діяльності Групи в 2006 році призвели до значного зменшення грошових потоків від операційної діяльності, появи значних боргів та збільшення запозичень, і, як наслідок, недостатнього робочого капіталу для забезпечення діяльності та до недостатньої ліквідності.

ПРИМІТКИ ДО КОНСОЛІДОВАНОЇ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

(суми наведені в мільйонах гривень, якщо не зазначене інше)

Вищезазначені факти створюють значну невизначеність стосовно здатності Групи генерувати операційні прибутки та позитивні грошові потоки, а, отже, й стосовно правомірності припущення, що Група буде в змозі вчасно погасити свої зобов'язання.

Керівництво Групи вважає за доцільне скласти фінансову звітність на основі припущення щодо безперервної діяльності, оскільки Групою вжито низку заходів, спрямованих на покращення фінансового стану та ліквідності. Найбільш суттєві з цих заходів, що забезпечать Групі можливість безперервної діяльності, наведені нижче:

- Кабінетом Міністрів України, як єдиним акціонером Групи було прийнято рішення про обмеження всіх витрат Групи, за винятком платежів за імпортований газ;
- Починаючи з березня 2006 року, з метою компенсації підвищеної ціни на імпортований газ, були збільшені тарифи для промислових споживачів газу. Керівництво вважає, що в разі подальшого зростання ціни на імпортований газ, Група зможе й надалі збільшувати тарифи для споживачів газу, так, зокрема, у квітні 2006 року Кабінет Міністрів України затвердив постанову щодо підвищення з 1 січня 2007 року ціни на газ для населення, бюджетних установ та підприємств комунальної теплоенергетики до економічно обґрунтованого рівня;
- 1 травня та 1 липня 2006 року Уряд прийняв рішення збільшити тарифи на газ для побутових споживачів, бюджетних організацій та підприємств теплокомуненерго послідовно на 25% та 85%. Група також очікує подальше зростання цін для вказаних вище категорій споживачів з 1 січня 2007 року, відповідно до зазначеної вище постанови Кабінету Міністрів України. Однак, наразі неможливо оцінити рівень такого підвищення цін;
- Група намагається залучити додаткові кошти для фінансування діяльності у формі довгострокових іноземних банківських кредитів. Крім кредитів, отриманих після дати балансу, на суму 260 млн. дол. США, залучених від міжнародних фінансових інституцій, Група проводить переговори про залучення додаткової синдикованої позики на суму 300 млн. дол. США;
- В процесі переговорів щодо отримання вищезгаданої синдикованої позики, як зазначено вище, Група отримала листа від свого власника, в якому він стверджує, що за необхідності Міністерство Палива та Енергетики України, підтримуючи Підприємство вживатиме всіх можливих заходів з метою покращення фінансового становища Групи та недопущення її банкрутства;
- Група має наміри ініціювати перегляд Урядом України існуючої заборони експорту газу з України.

Керівництво Підприємства вважає, що поєднання вищезазначених дій забезпечить Групу додатковим фінансуванням та забезпечить Підприємству спроможність здійснювати діяльність на безперервній основі.

Ця консолідована фінансова звітність не містить жодних коригувань стосовно оцінки та класифікації відображених сум активів та зобов'язань, які можуть бути необхідними в разі неспроможності Групи продовжувати діяльність на безперервній основі.

3.1. Основа представлення

Консолідована фінансова звітність Групи складена за методом історичної вартості, за винятком основних засобів та фінансових інструментів, які відображені за справедливою вартістю. Консолідована фінансова звітність представлена в українських гривнях із заокругленням усіх сум до найближчого мільйона (млн. грн.), якщо не зазначено інше.

Представлення про відповідність

Консолідована фінансова звітність Групи складена у відповідності до Міжнародних стандартів фінансового звітування (МСФЗ).

ПРИМІТКИ ДО КОНСОЛІДОВАНОЇ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

(суми наведені в мільйонах гривень, якщо не зазначене інше)

Основа консолідації

Консолідована фінансова звітність складається з фінансової звітності НАК «Нафтогаз України» та звітностей її консолідованих дочірніх підприємств, складених на 31 грудня кожного року. Фінансова звітність консолідованих дочірніх підприємств складена за той же звітний рік, що і фінансова звітність материнської компанії, із застосуванням послідовної облікової політики. Усі внутрішньогрупові залишки та операції, доходи і витрати, а також прибутки і збитки від внутрішньогрупових операцій, які визнаються в складі активів, були виключені. Дочірні підприємства консолідуються з дати переходу контролю над підприємством до Групи, консолідація припиняється з дати втрати контролю з боку Групи.

Консолідована фінансова звітність станом на 31 грудня 2005 та 2004 років та за роки, що закінчилися зазначеними датами, включає фінансові звітності НАК «Нафтогаз України» та наступних десяти дочірніх підприємств:

<i>Назва та галузь основної діяльності</i>	<i>Відсоток володіння</i>
<i>Виробництво нафти, газу та продуктів переробки</i>	
Дочірня компанія («ДК») Укргазвидобування	100%
Відкрите акціонерне товариство («ВАТ») Укрнафта	50% +1 акція
ДАТ Чорноморнафтогаз	100%
<i>Транспортування нафти та газу</i>	
ДК Укртрансгаз	100%
ВАТ Укртранснафта	100%
<i>Оптова та роздрібна реалізація нафти, газу та продуктів переробки</i>	
ДК Газ України	100%
ВАТ Дніпропетровськгаз	51%
ВАТ Луганськгаз	51%
ВАТ Запоріжгаз	50% +1 акція
ВАТ Миколаївгаз	50% +1 акція

3.2. Застосування нових/змінених МСФЗ

Застосована облікова політика відповідає тій, що використовувалась у попередньому фінансовому році, за винятком застосування Групою нових/змінених стандартів, обов'язкових до застосування за звітні роки, які починаються з 1 січня 2005 року або після цієї дати. Затвердження змінених стандартів не мало впливу на власний капітал станом на 1 січня 2004 та 2005 років.

Зміни в обліковій політиці пов'язані із застосуванням таких нових або змінених стандартів:

- МСФЗ 5 «Необоротні активи, утримувані для продажу, та припинення діяльності»
- МСБО 1 (нова редакція) «Представлення фінансової звітності»;
- МСБО 2 (нова редакція) «Запаси»;
- МСБО 8 (нова редакція) «Облікові політики, зміни в облікових оцінках і помилки»;
- МСБО 10 (нова редакція) «Події після дати балансу»;
- МСБО 16 (нова редакція) «Основні засоби»;
- МСБО 17 (нова редакція) «Оренда»;
- МСБО 19 (нова редакція) «Виплати працівникам»;
- МСБО 24 (нова редакція) «Розкриття інформації щодо пов'язаних сторін»;
- МСБО 27 (нова редакція) «Консолідована і окрема фінансова звітність»;
- МСБО 28 (нова редакція) «Інвестиції в асоційовані підприємства»;
- МСБО 31 (нова редакція) «Частки у спільних підприємствах»;
- МСБО 32 (нова редакція) «Фінансові інструменти: розкриття та подання»; та
- МСБО 39 (нова редакція) «Фінансові інструменти: визнання та оцінка».

Нижче розглядаються основні аспекти впливу зазначених змін на облікову політику.

ПРИМІТКИ ДО КОНСОЛІДОВАНОЇ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

(суми наведені в мільйонах гривень, якщо не зазначене інше)

МСБО 1 “Представлення фінансової звітності”

Затвердження МСБО 1 внесло ясність у певні вимоги до подання фінансової звітності. Серед інших вимог, переглянутий стандарт вимагає представлення частки міноритаріїв у складі власного капіталу. Група ретроспективно відобразила частку міноритаріїв у складі власного капіталу згідно з переглянутим стандартом.

МСБО 19 “Виплати працівникам”

Станом на 1 січня 2005 року Група застосувала МСБО 19 (нова редакція). У результаті, надається додаткова інформація про зміни в зобов'язаннях по фіксованих виплатах, а також припущеннях щодо компонентів витрат по фіксованим виплатам. Така зміна в обліковій політиці призвела до розкриття додаткової інформації за роки, які закінчилися 31 грудня 2005 та 2004 років, однак не вплинула на визнання або оцінку.

МСБО 24 (нова редакція) “Розкриття інформації щодо пов'язаних сторін”

Застосування МСБО 24 вплинуло на розкриття певної інформації щодо пов'язаних сторін. Згідно з МСБО 24, Група більше не звільняється від обов'язку розкриття інформації про операції з іншими підприємствами, що контролюються державою. У зв'язку з цим Група здійснила рекласифікацію певних залишків дебіторської та кредиторської заборгованості, відображеної станом на 31 грудня 2004 р., у заборгованість пов'язаних сторін та перед пов'язаними сторонами і додатково розкрила інформацію про операції з пов'язаними сторонами за рік, що закінчився 31 грудня 2004 року (див. також Примітку 19).

МСФЗ та тлумачення КТМФЗ, які ще не набули чинності

Група не застосовувала такі МСФЗ та тлумачення Комітету з Тлумачень міжнародної фінансової звітності (“КТМФЗ”), які були прийняті, але ще не набули чинності. На думку керівництва Групи, застосування цих положень не матиме суттєвого впливу на консолідовану фінансову звітність Групи при їх первісному застосуванні.

3.3. Суттєві облікові судження та оцінки

Судження

У процесі застосування облікової політики керівництвом Групи, крім облікових оцінок, були зроблені певні судження, які мають суттєвий вплив на суми, відображені у фінансовій звітності. Такі судження зокрема включають правомірність припущення щодо безперервності діяльності Групи.

Невизначеність оцінок

Нижче представлені основні припущення, що стосуються майбутнього та інших основних джерел невизначеності оцінок на дату балансу, які несуть у собі значний ризик виникнення необхідності внесення суттєвих коригувань до балансової вартості активів та зобов'язань протягом наступного фінансового року.

Зобов'язання з ліквідації основних засобів

Група визнала резерв щодо очікуваних витрат на виведення активів з експлуатації та витрат на рекультивацию видобувних площадок. Розмір резерву було визначено з урахуванням існуючої технології та поточних цін на рекультивацию видобувної площадки, із застосуванням ставки дисконту, що відображає поточні ринкові оцінки вартості грошей у часі, а також ризики, пов'язані з конкретними зобов'язаннями, за їх наявності. Група здійснює оцінку виходячи з досвіду та історичних даних.

Ризики, пов'язані з податковим та іншим законодавством

Українське законодавство щодо оподаткування та здійснення господарської діяльності, включаючи контроль за валютними та митними операціями, розвивається по мірі переходу до ринкової економіки. Законодавчі та нормативні акти не завжди чітко сформульовані, а їх інтерпретація залежить від точки зору місцевих, обласних і центральних органів державної влади та інших державних органів. Нерідко точки зору різних органів на певне питання відрізняються. Керівництво вважає, що Група дотримувалась всіх нормативних положень, і всі передбачені законодавством податки та відрахування були сплачені або нараховані.

ПРИМІТКИ ДО КОНСОЛІДОВАНОЇ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

(суми наведені в мільйонах гривень, якщо не зазначене інше)

Група виступає в якості відповідача у кількох судових процесах з податковими органами. У випадках, коли ризик вибуття додаткових ресурсів у зв'язку з невизначеністю українського законодавства та інших нормативно-правових актів стосовно оподаткування, вважається вірогідним за станом на 31 грудня 2005 та 2004 років, і сума може бути визначена з достатньою впевненістю, Група обліковувала такі потенційні зобов'язання як складову забезпечення за судовими позовами (див. Примітку 14). Група також визначає можливі податкові потенційні зобов'язання, нарахування яких, згідно з оцінками керівництва, не є обов'язковим. Такі потенційні зобов'язання можуть стати фактичними, і Група буде зобов'язана сплатити додаткові суми податків та інших відрахувань. Станом на 31 грудня 2005 року, за оцінками керівництва Групи, розмір таких потенційних зобов'язань не перевищував 2 113 мільйонів гривень.

Забезпечення за судовими процесами

Група виступає в якості відповідача у кількох судових процесах зі своїми контрагентами. Забезпечення за судовими процесами є оцінкою керівництва можливих втрат, що можуть бути понесені в результаті негативних судових рішень. Група також визначає можливі судові потенційні зобов'язання, нарахування яких, згідно з оцінками керівництва, не є обов'язковим. Такі потенційні зобов'язання можуть стати фактичними, і Група буде зобов'язана сплатити додаткові витрати. Станом на 31 грудня 2005 року, за оцінками керівництва Групи, розмір таких потенційних зобов'язань становив приблизно 647 мільйонів гривень.

Зобов'язання з пенсійного забезпечення за програмою з фіксованою сумою виплат

Група відображає у фінансовій звітності резерв на зобов'язання з пенсійного забезпечення за програмою з фіксованою сумою виплат, з використанням методу нарахування прогнозованих одиниць стосовно тих працівників, які мають право на такі виплати. Керівництво використовує актуарну методичку при розрахунку сум, пов'язаних із зобов'язаннями з пенсійного забезпечення на дату складання кожного балансу. Група повинна здійснити оцінку очікуваних майбутніх грошових потоків за такою програмою, а також вибрати відповідну ставку дисконтування для визначення поточної вартості цих грошових потоків (Див. Примітку 14).

Резерв сумнівної заборгованості

Група регулярно перевіряє стан дебіторської, кредиторської та іншої заборгованості, передплат, здійснених постачальникам, та інших сум до отримання на предмет зменшення корисності активів. Керівництво Групи використовує своє компетентне судження для оцінки суми будь-яких збитків від зменшення корисності у випадках, коли контрагент зазнає фінансових труднощів. Група здійснює оцінку виходячи з історичних даних та об'єктивних ознак зменшення корисності.

3.4 Огляд основних принципів бухгалтерського обліку

Усі облікові політики, про які йдеться нижче, стосуються Підприємства та його консолідованих дочірніх підприємств, зазначених вище у розділі “Основа консолідації”.

Частка участі у спільній діяльності

Група має частки в спільних підприємствах, які є спільно контрольованими суб'єктами господарювання. Спільне підприємство – це контрактна угода, за якою дві або кілька сторін здійснюють економічну діяльність, яка підлягає спільному контролю, а спільно контрольований суб'єкт господарювання – це спільне підприємство, яке передбачає створення окремого суб'єкта господарювання, в якому кожен контролюючий учасник має частку. Група визнає свою частку в спільному підприємстві за методом пропорційної консолідації. Група об'єднує свою частку в кожному з видів активів, зобов'язань, доходів та витрат спільно контрольованого суб'єкта господарювання з аналогічними статтями у своїй консолідованій фінансовій звітності. Фінансова звітність спільного підприємства складається за той же звітний рік, що і звітність материнської компанії, із застосуванням послідовних облікових політик. Для приведення у відповідність будь-яких можливих відхилень в обліковій політиці здійснюються відповідні коригування.

Якщо Група вкладає активи в спільне підприємство або продає їх спільному підприємству, будь-яка частина прибутку або збитку від операції визнається виходячи з сутності операції. Якщо Група купує активи у спільного підприємства, вона не визнає свою частку в прибутках від даної операції, доки не перепродасть активи третій стороні.

ПРИМІТКИ ДО КОНСОЛІДОВАНОЇ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

(суми наведені в мільйонах гривень, якщо не зазначене інше)

Спільне підприємство консолідується за методом пропорційної консолідації до дати, коли Група припиняє здійснювати спільний контроль за спільним підприємством.

Перерахунок іноземних валют

Консолідована фінансова звітність представлена в гривнях ("грн."), що є функціональною валютою і валютою представлення звітності Підприємства та кожного з його дочірніх підприємств. Операції в іноземній валюті первісно відображаються у функціональній валюті за обмінним курсом, що діє на дату здійснення операції. Монетарні активи і зобов'язання, деноміновані в іноземній валюті, перераховуються у функціональну валюту за обмінним курсом, що діє на дату балансу. Всі курсові різниці, що виникають від такого перерахунку, відображаються у звіті про прибутки та збитки. Немонетарні статті, які оцінюються за історичною вартістю в іноземній валюті, перераховуються за обмінним курсом, що діяв на дату первісної операції. Немонетарні статті, які оцінюються за справедливою вартістю в іноземній валюті, перераховуються за обмінним курсом, що діє на дату визначення справедливої вартості.

Облік впливу гіперінфляції

Україна вважалася країною з гіперінфляційною економікою протягом десятирічного періоду, що закінчився 31 грудня 2000 року. Відповідно, Група застосувала МСБО 29 "Фінансова звітність в умовах гіперінфляції" (МСБО 29) для перерахунку немонетарних активів і зобов'язань, статей власного капіталу, що виникли протягом періоду гіперінфляції, в одиниці виміру, чинні на 31 грудня 2000 року, із застосуванням індексу споживчих цін, що публікувався Міністерством статистики України. Ці показники, скориговані для врахування впливу інфляції, були покладені в основу облікових записів у наступних звітних періодах.

Основні засоби

Після первинного визнання за собівартістю, Група відображає об'єкти основних засобів за переоціненою вартістю, яка є справедливою вартістю об'єктів на дату переоцінки, за врахуванням подальшої накопиченої амортизації та накопичених збитків від зменшення корисності. Переоцінка здійснюється досить часто з тим, щоб уникнути суттєвих розбіжностей між справедливою вартістю переоціненого активу та його балансовою вартістю. Справедлива вартість визначається на основі ринкової вартості, за якою актив можна обміняти на звичайних комерційних умовах між обізнаними, зацікавленими та незалежними сторонами на дату оцінки або із застосуванням доходного методу або методу заміщення амортизованої собівартості.

Збільшення балансової вартості, що виникає внаслідок переоцінки, відноситься на резерв з переоцінки в складі власного капіталу в балансі, за винятком сум, що компенсують зменшення вартості активу, раніше відображеного у звіті про прибутки та збитки. В цьому випадку сума збільшення вартості такого активу відображається у звіті про прибутки та збитки. Зменшення балансової вартості, що компенсує збільшення балансової вартості цих же активів, відноситься на рахунок цього резерву. Після вибуття активу відповідна сума, включена до резерву переоцінки, переноситься до складу нерозподіленого прибутку.

Об'єкт основних засобів знімається з обліку після його вибуття або коли одержання економічних вигод від його подальшого використання або вибуття не очікується. Прибутки або збитки, що виникають у зв'язку зі зняттям активу з обліку (розраховані як різниця між чистими надходженнями від вибуття активу і його балансовою вартістю) включаються до звіту про прибутки і збитки за рік, у якому актив був знятий з обліку. У разі реалізації або вибуття активів, їх вартість та накопичений знос списуються з балансових рахунків, а будь-які прибутки або збитки, які виникають внаслідок їх вибуття, включаються до звіту про прибутки та збитки.

Залишкова вартість, строки корисного використання і методи нарахування амортизації активів аналізуються наприкінці кожного звітного року й коригуються по мірі необхідності. При проведенні кожного основного технічного огляду, його вартість визнається у складі балансової вартості основних засобів як заміна вартість, за умови, відповідності критеріям визнання.

Нафтові та газові активи обліковуються із застосуванням методу капіталізації вартості успішних проєктів. За цим методом капіталізуються вартість придбаних нафтогазових активів, успішні пошукові свердловини та всі витрати на розробку та допоміжне обладнання. Непродуктивні пошукові свердловини відносяться на витрати тоді, коли свердловина визначається як непродуктивна.

ПРИМІТКИ ДО КОНСОЛІДОВАНОЇ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

(суми наведені в мільйонах гривень, якщо не зазначене інше)

Виробничі та пов'язані з ними накладні витрати, а також усі витрати, пов'язані з розвідкою, включаючи вартість геологічних і геофізичних робіт, відносяться на витрати у періоді їх виникнення.

Очікувані витрати на демонтаж нафтогазовидобувного обладнання, включаючи витрати на закриття та рекультивацию видобувної площадки, включені як складова частина вартості нафтогазових активів та амортизуються з використанням виробничого методу.

Балансова вартість нафтогазових активів, що відносяться до родовищ з непідтвердженими запасами, періодично оцінюється, а будь-яке зменшення корисності відноситься на витрати. Вартість нафтогазових активів з підтвердженими запасами, яка, згідно з оцінками, не буде відшкодована за рахунок майбутніх грошових потоків, підлягає списанню до їх справедливої вартості. Справедлива вартість, як правило, визначається з використанням дисконтованої вартості майбутніх грошових потоків.

Амортизація капіталізованої вартості нафтогазових активів розраховується з використанням виробничого методу по кожному родовищу по відношенню до підтверджених розвіданих запасів.

Амортизація активів, не пов'язаних з видобутком нафти і газу, нараховується за прямолінійним методом на основі таких очікуваних строків корисного використання відповідних активів:

Трубопроводи та допоміжне обладнання	5-45 років
Машини та обладнання	5-20 років
Будівлі	5-60 років
Обладнання для буріння та розвідки	4-12 років
Інші основні засоби	3-20 років
Технологічна нафта та газ	необмежений термін використання

Інші основні засоби складаються з транспортних засобів, меблів, офісного та іншого обладнання.

Технологічна нафта та газ знаходяться в трубопроводах та сховищах і необхідні для операційної діяльності транспортуючих підприємств Групи.

Певні соціальні активи, що утримуються Групою, не визнані у цій консолідованій фінансовій звітності, оскільки не очікується, що їх використання в майбутньому принесе Групі економічні вигоди. Відповідні зобов'язання, якщо такі мали місце, були нараховані, а вартість витрат на поточне обслуговування активів віднесено на витрати відповідного періоду.

Витрати на залучення капіталу

Витрати на залучення капіталу визнаються в складі витрат по мірі їх понесення.

Нематеріальні активи

Нематеріальні активи складаються з програмного забезпечення та ліцензій. Історична вартість нематеріальних активів, придбаних до 1 січня 2001 року, перерахована в одиниці виміру, чинні на 31 грудня 2000 року. Нематеріальні активи, які створюються в рамках підприємства, за винятком капіталізованих витрат на розробку, не капіталізуються, а витрати відображаються у звіті про прибутки та збитки в тому році, в якому вони були понесені. Амортизація нематеріальних активів нараховується за прямолінійним методом протягом очікуваного періоду корисного використання, що оцінюється для кожного з типів нематеріальних активів і варіюється від 3 до 5 років. Строки й порядок амортизації нематеріальних активів з обмеженим строком корисного використання аналізуються, як мінімум, щорічно наприкінці кожного звітного року. Балансова вартість нематеріальних активів переглядається на предмет зменшення корисності, коли події або зміни вказують на те, що балансова вартість таких активів може бути невідшкодована.

Витрати на дослідження та розробку

Витрати на дослідження визнаються у звіті про прибутки та збитки в тому періоді, в якому вони понесені. Витрати на розробку, пов'язані з індивідуальним проектом, відображаються в складі нематеріальних активів лише в тому випадку, якщо Група в змозі продемонструвати технічну можливість завершення створення нематеріального активу для його наступного використання або продажу, свій намір завершити створення даного активу і здатність його використовувати або продати, а також яким чином такий актив генеруватиме майбутні економічні вигоди, наявність ресурсів для завершення створення даного активу та здатність провести достовірну оцінку витрат, понесених у ході його розробки. Після початкового визнання, застосовується метод історичної собівартості, за яким

ПРИМІТКИ ДО КОНСОЛІДОВАНОЇ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

(суми наведені в мільйонах гривень, якщо не зазначене інше)

балансова вартість активу дорівнює собівартості за вирахуванням накопленої амортизації та втрат від зменшення корисності. Будь-які капіталізовані витрати в рамках відповідного проекту амортизуються протягом очікуваного періоду доходу від реалізації.

Балансова вартість витрат на розробку переглядається щорічно на предмет зменшення корисності, якщо актив ще не використовується, або частіше, якщо певні події чи зміна обставин вказують на те, що балансова вартість активу не може бути повністю відшкодована.

Зменшення корисності активів

На кожну звітну дату Група проводить оцінку наявності ознак можливого зменшення корисності активів. За наявності таких ознак або при необхідності проведення щорічного тестування Група визначає суму відшкодування активу. Сума відшкодування активу є більшою із двох величин: справедливої вартості активу або одиниці, що генерує грошові потоки, за мінусом витрат на реалізацію і цінності від його використання. Сума відшкодування активу визначається для кожного окремого активу, якщо цей актив генерує надходження коштів і ці кошти, в основному, не залежать від інших активів або груп активів. Коли балансова вартість активу перевищує суму його відшкодування, вважається, що корисність активу зменшилася, і його вартість списується до суми відшкодування. При оцінці вартості використання очікувані грошові потоки дисконтуються до їхньої теперішньої вартості з використанням ставки дисконту (до оподаткування), що відображає поточні ринкові оцінки вартості грошей у часі й ризики властиві цьому активу. Збитки від зменшення корисності визнаються у звіті про прибутки та збитки в складі витрат, які відповідають функціям активів зі зменшеною корисністю.

На кожну звітну дату здійснюється оцінка наявності ознак того, що збиток від зменшення корисності, визнаний щодо активу раніше, вже не існує, або зменшився. При наявності таких ознак здійснюється оцінка суми відшкодування активу. Збиток від зменшення корисності, визнаний для активу в попередніх періодах, сторнується в тому випадку, якщо змінилися попередні оцінки, застосовані для визначення суми відшкодування активу з моменту визнання останнього збитку від зменшення корисності. У такому випадку балансова вартість активу збільшується до суми його відшкодування. Збільшена балансова вартість активу внаслідок сторнування збитку від зменшення корисності не повинна перевищувати балансову вартість (за мінусом амортизації), яку б визначили, якщо збиток від зменшення корисності не визнали в попередні роки. Сторнування збитку від зменшення корисності визнається у звіті про прибутки та збитки за винятком випадків, коли актив відображається за переоціненою сумою. У таких випадках сторнування відображається як дооцінка. Після визнання корисності такого сторнування, амортизація коригується для розподілу переоціненої вартості активу, за мінусом його залишкової вартості, на систематичній основі протягом строку корисного використання активу.

Інвестиції та інші фінансові активи

Згідно з положеннями МСБО 39, фінансові активи класифікуються відповідно як фінансові активи за справедливою вартістю з відображенням переоцінки як прибутку або збитку; кредити і дебіторська заборгованість; інвестиції, утримувані до погашення або фінансові активи, наявні для продажу. При первісному визнанні фінансові активи оцінюються за справедливою вартістю плюс (у випадку, якщо інвестиції не класифікуються як фінансові активи за справедливою вартістю з відображенням переоцінки як прибутку або збитку) витрати, безпосередньо пов'язані зі здійсненням операції. Під час первісного визнання фінансових активів Група класифікує та, якщо це можливо й доцільно, наприкінці кожного фінансового року переглядає надану класифікацію.

Всі звичайні операції з придбання й продажу фінансових активів відображаються на дату операції, тобто на дату, коли Група бере на себе зобов'язання з придбання активу. До звичайних операцій з придбання або продажу відносяться операції з придбання або продажу фінансових активів, умови яких вимагають передачі активів у строки, встановлені законодавством або прийняті на відповідному ринку.

Станом на 31 грудня 2005 та 2004 років жоден з фінансових активів Групи не було віднесено до категорії “фінансові активи, оцінювані за справедливою вартістю з відображенням переоцінки як прибутку або збитку” або “інвестиції, утримувані до погашення”.

Позики та дебіторська заборгованість

Позики та дебіторська заборгованість - це непохідні фінансові активи, що не обертаються на активному ринку, з фіксованими або обумовленими платежами. Такі активи відображаються за

ПРИМІТКИ ДО КОНСОЛІДОВАНОЇ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

(суми наведені в мільйонах гривень, якщо не зазначене інше)

амортизованою вартістю з використанням методу ефективної відсоткової ставки. Прибутки та збитки по таких активах відображаються у звіті про прибутки та збитки при вибутті або зменшенні корисності таких активів, а також у процесі амортизації.

Фінансові активи, наявні для продажу

Фінансові активи, наявні для продажу, являють собою непохідні фінансові активи, класифіковані як наявні для продажу та не включені до жодної з трьох вищезгаданих категорій. Після первісного відображення в обліку фінансові активи, наявні для продажу, оцінюються за справедливою вартістю, при цьому прибутки та збитки відображаються як окремий компонент у складі капіталу до моменту вибуття або зменшення корисності. У цьому випадку сукупний прибуток або збиток, раніше відображений у складі капіталу, включається до звіту про прибутки та збитки.

Справедлива вартість інвестицій, що знаходяться в активному обігу на організованих фінансових ринках, визначається за ринковими котируваннями, запропонованими покупцями, на момент закінчення торгів на дату балансу. Справедлива вартість інвестицій, що не мають активного обігу на ринку, визначається з використанням методик оцінки, які включають використання недавніх угод, укладених на ринкових умовах, поточної ринкової вартості фінансового інструмента, практично ідентичного до того, що розглядається, або виходячи з аналізу дисконтованих грошових потоків і моделей оцінки опціонів.

Запаси

Запаси оцінюються за меншою з двох величин: собівартістю або чистою вартістю реалізації. Собівартість обраховується за методом FIFO або середньозваженою вартістю і складається з вартості прямих матеріалів, витрат на робочу силу та частини виробничих непрямих затрат, розрахованих для нормального рівня виробництва, та не включає витрати на залучення капіталу.

Чиста вартість реалізації являє собою оціночну ціну реалізації в ході звичайної господарської діяльності за вирахуванням будь-яких очікуваних майбутніх витрат, пов'язаних з доведенням продукції до готовності та її реалізацією.

Дебіторська та інша заборгованість

Дебіторська заборгованість визнається і відображається за вартістю, зазначеною у рахунках, за вирахуванням резерву сумнівної заборгованості. Оцінка резерву сумнівної заборгованості робиться за наявності об'єктивних свідочств неможливості отримання суми заборгованості в повному обсязі. Безнадійна заборгованість списується в періоді, коли про неї стає відомо.

Грошові кошти та їх еквіваленти

Грошові кошти та їх еквіваленти складаються з грошових коштів на банківському рахунку, готівки в касі та короткострокових банківських депозитів з терміном погашення не більше трьох місяців.

Грошові кошти з обмеженою можливістю використання

Грошові кошти з обмеженою можливістю використання являють собою депозити на банківських рахунках, право використання яких обмежене в результаті зобов'язання Групи використати кошти на певні заздалегідь визначені цілі. Якщо очікується, що обмеження буде знято протягом 12 місяців після балансової дати, грошові кошти з обмеженою можливістю використання класифікуються як оборотні активи, в іншому випадку вони класифікуються як необоротні.

Кредити та запозичення

Всі кредити і позики спочатку визнаються за справедливою вартістю отриманої основної суми боргу, за вирахуванням витрат, пов'язаних з отриманням відповідних позик.

Після первісного визнання кредити і позики відображаються за амортизованою вартістю, яка визначається з застосуванням методу ефективної процентної ставки.

Прибутки та збитки по позиках визнаються в складі чистих прибутків або збитків після припинення визнання зобов'язання або зменшення його вартості, а також в процесі амортизації.

ПРИМІТКИ ДО КОНСОЛІДОВАНОЇ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

(суми наведені в мільйонах гривень, якщо не зазначене інше)

Припинення визнання фінансових активів та зобов'язань

Фінансові активи

Визнання фінансового активу (або, якщо є, частини фінансового активу або частини групи аналогічних фінансових активів) припиняється у випадку:

- закінчення дії прав на отримання грошових надходжень від такого активу;
- збереження Групою права на отримання грошових надходжень від такого активу з одночасним прийняттям на себе зобов'язання виплатити їх у повному обсязі третій особі без суттєвих затримок; або
- якщо Група передала свої права отримувати грошові потоки від активу та або (а) передала практично всі ризики й вигоди, пов'язані з таким активом, або (б) ані передала, ані зберегла за собою практично всі ризики та вигоди, пов'язані з ним, але при цьому передала контроль над активом.

У разі, якщо Група передала свої права на отримання грошових надходжень від активу, при цьому ані передала, ані зберегла за собою практично всі ризики й вигоди, пов'язані з ним, а також не передала контроль над активом, такий актив відображається в обліку в розмірі участі Групи в цьому активі. Продовження участі в активі, що має форму гарантії за переданим активом, оцінюється за меншою з двох сум: первісною балансовою вартістю активу або максимальною сумою компенсації, що може бути пред'явлена до оплати Групі.

У разі, якщо продовження участі набуває форми опціону на продаж та/або на придбання (включаючи опціони, розрахунки за якими здійснюються грошовими коштами, або аналогічні договори) стосовно переданого активу, то ступінь участі Групи визначається, виходячи із суми переданого активу, що Група може викупити назад. Це положення не застосовується в тих випадках, коли опціон на продаж "пут" (включаючи опціони, розрахунки по яких здійснюються грошовими коштами, або аналогічні договори) на актив вимірюється за справедливою вартістю. У цьому випадку обсяг тривалої участі Групи обмежується меншою з двох сум: справедливою вартістю переданого активу або ціною виконання опціону.

Фінансові зобов'язання

Визнання фінансового зобов'язання припиняється в разі погашення, анулювання або закінчення строку погашення відповідного зобов'язання. При заміні одного існуючого фінансового зобов'язання іншим зобов'язанням перед тим же кредитором на суттєво відмінних умовах або у випадку внесення суттєвих змін до умов існуючого зобов'язання, визнання первісного зобов'язання припиняється, а нове зобов'язання відображається в обліку з визнанням різниці в балансовій вартості зобов'язань у звіті про прибутки та збитки.

Забезпечення

Забезпечення визнається тоді, коли Група має теперішнє зобов'язання (юридичне або конструктивне) внаслідок минулої події, і існує імовірність, що для погашення зобов'язання знадобиться вибуття ресурсів, котрі втілюють у собі економічні вигоди, і сума зобов'язання може бути достовірно оцінена. В разі якщо Група очікує компенсації деяких або всіх витрат, необхідних для погашення забезпечення (наприклад шляхом страхових контрактів), компенсація визнається як окремий актив, але тільки тоді, коли отримання компенсації фактично визначене. У звіті про прибутки та збитки витрати, пов'язані із забезпеченням, можна відображати за вирахуванням суми, визнаної для компенсації в разі погашення зобов'язання. Коли вплив зміни вартості грошей у часі є суттєвим, сума забезпечення визначається шляхом дисконтування прогнозованих потоків грошових коштів із застосуванням ставки дисконту до оподаткування з урахуванням ризиків, пов'язаних з певним зобов'язанням (у випадку наявності таких ризиків). При застосуванні дисконтування, збільшення суми забезпечення, що відображає плин часу, визнається як процентні витрати.

Зобов'язання по пенсійних та інших виплатах

Державна пенсійна програма

Група сплачує поточні внески за державною пенсійною програмою для своїх працівників. Внески розраховуються як певний відсоток від загальної суми заробітної плати. Ці витрати відносяться до того ж періоду в звіті про прибутки та збитки, що й відповідна сума заробітної плати.

ПРИМІТКИ ДО КОНСОЛІДОВАНОЇ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

(суми наведені в мільйонах гривень, якщо не зазначене інше)

Власна пенсійна програма Групи

Крім вищезазначених внесків до Державного пенсійного фонду, певні підприємства Групи уклали колективний договір зі своїми працівниками, що передбачає певну разову виплату працівникам, які виходять на пенсію, періодичні платежі працівникам, які вийшли на пенсію, та разові платежі працівникам по досягненні певного віку.

Сума виплати залежить від стажу роботи працівника та інших факторів. Під ці зобов'язання не створювалися окремі фонди. Витрати на пенсійні виплати за цією програмою визначаються виходячи з актуарної оцінки зобов'язання за методом нарахування прогнозованих одиниць. Оскільки послуги з проведення незалежної актуарної оцінки в Україні загалом відсутні, керівництво використовує свої власні оцінки при розрахунках зобов'язань за цією пенсійною програмою на кожен дату складання балансу. Фактичні результати можуть відрізнятись від оцінок, здійснених на певну дату. Актуарні прибутки та збитки визнаються у складі доходів або витрат, коли сукупна сума невизнаних актуарних прибутків чи збитків за кожною індивідуальною програмою перевищує 10% визначеного зобов'язання з пенсійного забезпечення. Зазначені прибутки або збитки визнаються протягом середнього залишку очікуваного періоду роботи працівників, які є учасниками цієї пенсійної програми.

Вартість раніше наданих послуг визнається як витрати на прямолінійній основі протягом середнього періоду до того моменту, коли ці суми належать до виплати. Вартість раніше наданих послуг визнаються негайно тією мірою, якою виплати вже є гарантованими після введення або внесення змін до програми з визначеною виплатою.

Сума, визнана як зобов'язання за визначеними виплатами, складається з теперішньої вартості зобов'язання за визначеними виплатами на дату балансу та будь-яких актуарних прибутків (за вирахуванням актуарних збитків), які не було визнано, мінус вартість раніше наданих послуг, яку ще не визнано, і мінус справедлива вартість на дату балансу активів програми (за їх наявності), якими будуть здійснені розрахунки за зобов'язаннями. Якщо така сума є негативною, актив оцінюється за нижчою з двох сум: вищезазначеним чистим підсумком або підсумком кумулятивних чистих невизнаних актуарних збитків і вартістю раніше наданих послуг та теперішньою вартістю економічних вигод, доступних у формі відшкодувань з програми або зменшень майбутніх внесків до програми.

Оренда

Визначення того, чи є договір орендною угодою або чи містить договір положення про оренду, залежить від сутності операції, а не форми договору, і передбачає оцінку того, чи потребує виконання відповідного договору використання окремого активу чи активів, а також передачі прав на використання активу.

Фінансова оренда, за якої до Групи переходять основні ризики та вигоди, пов'язані з використанням орендованого активу, капіталізується при виникненні за нижчою з двох величин: справедливої вартості орендованого активу та теперішньої вартості мінімальних орендних платежів. Орендані платежі розподіляються на відсоткові платежі та погашення орендного зобов'язання таким чином, щоб відсоткова ставка була постійною протягом періоду оренди. Процентні витрати відображаються в звіті про прибутки та витрати. Капіталізовані орендовані активи амортизуються протягом меншого з періодів: періоду лізингу та строку очікуваного корисного використання.

Оренда, коли орендодавець несе основні ризики пов'язані з активом та отримує пов'язані з ним основні вигоди, класифікується як оперативна. Початкові прямі витрати, пов'язані з укладенням орендної угоди, додаються до балансової вартості орендованого активу та визнаються протягом періоду оренди за тим самим принципом, за яким визнається доход від оренди. Операційні орендні платежі відображаються як витрати в звіті про прибутки та збитки за прямолінійним методом протягом періоду оренди.

Доходи

Дохід визнається, коли є впевненість, що в результаті операції відбудеться збільшення економічних вигод Групи, а сума доходу може бути достовірно визначена. Нижче наведено критерії, в разі задоволення яких, визнається дохід:

ПРИМІТКИ ДО КОНСОЛІДОВАНОЇ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

(суми наведені в мільйонах гривень, якщо не зазначене інше)

Реалізація продукції

Доход визнається, коли значні ризики та вигоди, пов'язані з правом власності на продукцію, переходять до покупця.

Реалізація послуг

Дохід від реалізації послуг визнається, коли послуги надані, та сума доходу може бути достовірно визначена.

Проценти

Дохід визнається при нарахуванні процентів з використанням методу ефективної процентної ставки.

Дивіденди

Дохід визнається при встановленні права Групи на отримання платежу.

Податок на прибуток

Поточний податок на прибуток

Нарахування поточного податку на прибуток здійснюється згідно з українським податковим законодавством на основі оподаткованого доходу і валових витрат, відображених Групою у її податкових деклараціях. В 2004 та 2005 роках ставка податку на прибуток підприємств складала 25%. Поточні податкові зобов'язання (активи) за поточний і попередній періоди, оцінюються в сумі, що належить до сплати податковим органам (відшкодуванню від податкових органів).

Відстрочений податок на прибуток

Відстрочений податок на прибуток нараховується за методом зобов'язань станом на дату складання балансу по всіх тимчасових різницях між податковою базою активів і зобов'язань та їх балансовою вартістю, відображеною для цілей фінансової звітності.

Відстрочені податкові зобов'язання визнаються по всіх оподатковуваних тимчасових різницях, за винятком:

- ситуацій, коли відстрочене податкове зобов'язання виникає від первісного визнання гудвілу, активу чи зобов'язання в господарській операції, яка не є об'єднанням компаній, та під час здійснення операції не впливає ні на обліковий, ні на оподатковуваний прибуток або збиток; та
- щодо оподатковуваних тимчасових різниць, пов'язаних з інвестиціями в дочірні та асоційовані підприємства, за винятком ситуацій, коли можна контролювати час сторнування тимчасової різниці й існує ймовірність, що тимчасова різниця не буде сторнована в найближчому майбутньому.

Відстрочені податкові активи визнаються щодо всіх неоподатковуваних тимчасових різниць та перенесення на наступні періоди невикористаних податкових активів і невикористаних податкових збитків, якщо є ймовірним отримання майбутнього оподаткованого прибутку, щодо якого можна використати неоподатковуваний тимчасовий різниця, а також перенесені на наступні періоди невикористані податкові активи і невикористані податкові збитки, за винятком ситуацій:

- коли відстрочений податковий актив, пов'язаний з неоподатковуваними тимчасовими різницями від первісного визнання активу чи зобов'язання в господарській операції, що не є об'єднанням компаній, та під час здійснення операції не впливає ні на обліковий, ні на оподатковуваний прибуток (податковий збиток); і
- щодо всіх неоподатковуваних тимчасових різниць, пов'язаних з інвестиціями в дочірні й асоційовані підприємства, у випадку, коли існує ймовірність, що тимчасова різниця буде сторнована в найближчому майбутньому, і буде отриманий оподатковуваний прибуток, до якої можна застосувати тимчасову різницю.

На кожну дату складання балансу Група переглядає балансову вартість відстрочених податкових активів і зменшує їх балансову вартість, якщо більше не існує ймовірності одержання достатнього оподаткованого прибутку, що дозволив би реалізувати частину або всю суму такого відстроченого податкового активу. Невизнані раніше відстрочені податкові активи переоцінюються Групою на кожну дату балансу й визнаються тоді, коли виникає ймовірність одержання в майбутньому оподаткованого прибутку, що дає можливість реалізувати відстрочений податковий актив.

ПРИМІТКИ ДО КОНСОЛІДОВАНОЇ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

(суми наведені в мільйонах гривень, якщо не зазначене інше)

Відстрочені податкові активи та зобов'язання визначаються за податковими ставками, застосування яких очікується у році, в якому відбудеться реалізація активу чи погашенні зобов'язання, на основі діючих або оголошених на дату балансу податкових ставок і положень податкового законодавства.

Податок на прибуток, пов'язаний зі статтями, які відображаються безпосередньо в складі власного капіталу, відображається в складі власного капіталу, а не у звіті про прибутки та збитки.

Відстрочені податкові активи та відстрочені податкові зобов'язання підлягають взаємозаліку при наявності повного юридичного права зарахувати поточні податкові активи в рахунок поточних податкових зобов'язань, якщо вони стосуються податків на прибуток, накладених тим самим податковим органом на той самий суб'єкт господарювання.

Потенційні зобов'язання

Потенційні зобов'язання не відображені у цій фінансовій звітності за виключенням випадків, коли існує імовірність того, що для погашення зобов'язання буде необхідним вибуття ресурсів, що втілюють у собі економічні вигоди, і можна достовірно визначити суму зобов'язання. Інформація про ці зобов'язання надається, за винятком випадків, коли імовірність вибуття ресурсів, які втілюють у собі економічні вигоди, є малою.

4. Інформація за сегментами

В якості первинного формату звітності за сегментами Група використовує формат бізнес сегментів, оскільки її ризики та норми прибутковості перебувають переважно під впливом відмінностей у товарах, які вона виробляє, і послугах, які вона надає. Група не відображала географічні сегменти, оскільки функціонує, головним чином, в Україні. Операційна діяльність організована та керована окремо, відповідно до характеру товарів та послуг, що надаються, так, що кожний сегмент являє собою стратегічну бізнес одиницю, які пропонують різні товари та послуги на різних ринках.

Група функціонує в чотирьох бізнес-сегментах:

- Виробництво нафти, газу та продуктів переробки;
- Транспортування нафти та газу;
- Оптова реалізація нафти, газу, нафтопродуктів та інших товарів;
- Роздрібна торгівля нафтопродуктами.

Сегмент виробництва нафти, газу та продуктів переробки займається розвідкою, розробкою та видобутком нафти, газу та газового конденсату, а також займається їх переробкою.

Сегмент транспортування нафти та газу в основному займається транзитом російської та середньоазійської нафти та газу до країн Європи та Співдружності незалежних держав (СНД), а також доставкою нафти та газу до українських переробних заводів, оптових торговців та певних кінцевих споживачів.

Підприємства сегменту оптової реалізації нафти, газу та продуктів переробки займаються закупкою та продажем природного газу, нафти, конденсату, та продуктів переробки нафти, працюючи з юридичними та фізичними особами.

Сегмент роздрібною торгівлі нафтопродуктами є окремим сегментом комерційної діяльності певних консолідованих дочірніх підприємств і представлений роздрібною торгівлею нафтопродуктами через мережу власних бензозаправних станцій.

Міжсегментні ціни встановлюються Підприємством і не обов'язково відображають ринкові. Дохід сегменту, витрати сегменту та результат сегменту включають операції між бізнес сегментами. Ці передачі вилучені під час консолідації.

Результати сегменту, активи та зобов'язання сегменту включають фінансові показники, що можуть бути напряму віднесені до сегменту, а також ті, що можуть бути обґрунтовано віднесені до нього. Нерозподілені фінансові показники представлені, головним чином, активами, що генерують доходи, процентними кредитами, позиками та витратами, загальнокорпоративними активами та витратами.

Сегментними капітальними витратами є загальні витрати, понесені протягом періоду на придбання сегментних активів, очікуваний термін використання яких більше одного періоду.

ПРИМІТКИ ДО КОНСОЛІДОВАНОЇ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

(суми наведені в мільйонах гривень, якщо не зазначене інше)

Нижче наведений стислий огляд діяльності основних дочірніх підприємств, заліяних в операціях у звітних сегментах:

Видобуток нафти та газу та виробництво продуктів переробки

“Укргазвидобування”

“Укргазвидобування” займається розвідкою та видобутком газу та є найбільшим виробником природного газу та газового конденсату в Україні. “Укргазвидобування” складається з чотирьох газорозвідувальних та газовидобувних підприємств, бурильного підприємства та підприємства з переробки газу та газового конденсату, до якого входять три газопереробні заводи. “Укргазвидобування” також займається виробництвом зрідженого нафтового газу та інших нафтопродуктів. У 2005 році “Укргазвидобування” видобуло приблизно 14 661 мільйонів кубометрів газу (2004 р.: 14 409 мільйонів кубометрів), 689 тисяч метричних тон конденсату (2004 р.: 685 тисяч метричних тон) та 109 тисяч метричних тон сирої нафти (2004 р.: 98 тисяч метричних тон). “Укргазвидобування” реалізує майже увесь видобутий газ всередині Групи.

“Укрнафта”

“Укрнафта” є найбільшим виробником нафти в Україні. “Укрнафта” складається з тридцяти виробничих та обслуговуючих одиниць, включаючи п'ять нафто- та газовидобувних підрозділів, три підприємства, що займаються бурінням свердловин, та три газопереробні заводи. У 2005 році “Укрнафта” видобула приблизно 3 121 тис. метричних тон сирої нафти та конденсату (2004 р.: 3 026 тис. метричних тон), 3 272 млн. кубічних метрів газу (2004 р.: 3 350 млн. кубічних метрів) і виробила 171 тис. метричних тон зрідженого газу (2004 р.: 159 тис. метричних тон).

Протягом 2005 та 2004 років “Укрнафта” продавала сиру нафту, конденсат та зріджений газ через відкриті аукціони та за прямими контрактами.

“Чорноморнафтогаз”

“Чорноморнафтогаз” займається розвідкою та видобутком нафти та газу в Криму, на Чорному та Азовському морях, а також транспортуванням та зберіганням природного газу в Криму. “Чорноморнафтогаз” реалізує природний газ населенню Криму, а також більшості промислових підприємств в Криму. “Чорноморнафтогаз” має устаткування для діяльності у відкритому морі, включаючи спеціалізований порт, інженерний флот, стаціонарні платформи для видобутку газу у відкритому морі. У 2005 “Чорноморнафтогаз” видобуло 1 254 млн. кубічних метрів газу (2004: 1 137 млн. кубічних метрів).

Договори про спільну діяльність

“Укрнафта”, “Укргазвидобування” та “Чорноморнафтогаз” виступають стороною в ряді договорів про спільну діяльність з розвідки і розробки родовищ нафти і газу в Україні. Частка цих підприємств у спільній діяльності складала від 25% до 80% станом на 31 грудня 2005 та 2004 років.

ПРИМІТКИ ДО КОНСОЛІДОВАНОЇ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

(суми наведені в мільйонах гривень, якщо не зазначене інше)

Частка Групи в активах, зобов'язаннях, доходах та витратах спільних підприємств, які включені до консолідованої фінансової звітності, є такою:

	2005 р.	2004 р.
Оборотні активи	200	166
Необоротні активи	284	245
	<u>484</u>	<u>411</u>
Поточні зобов'язання	(102)	(72)
Довгострокові зобов'язання	(2)	(2)
Всього чистих активів	<u>380</u>	<u>337</u>
Доход від реалізації	424	226
Операційні витрати	(218)	(100)
Прибуток до оподаткування	206	126
Податок на прибуток	(52)	(31)
Чистий прибуток	<u>154</u>	<u>95</u>

Транспортування нафти та газу

“Укртрансгаз”

“Укртрансгаз” займається зберіганням та транспортуванням газу по території України (в Криму ці функції виконує “Чорноморнафтогаз”), доставкою газу покупцям, транзитом російського та центральноазіатського газу до країн Європи та США, а також спорудженням та наглядом за системою транспортування газу. Підприємство має в оперативному управлінні шість регіональних трубопровідних філій загальною довжиною трубопроводу приблизно 36,6 тис. км. “Укртрансгаз” також має в операційному управлінні дванадцять підземних сховищ газу, загальним обсягом приблизно 31 млрд. кубічних метрів.

Протягом 2005 року “Укртрансгаз” транспортував приблизно 200 млрд. кубічних метрів газу (2004 р.: 202 млрд. кубічних метрів), з яких приблизно 68% до західного кордону України та країн США (2004 р.: 68%), а решту – українським споживачам.

Тарифи на транспортування природного газу місцевим споживачам регулюються державою через накази НКРЕ. “Укртрансгаз” може встановлювати різні тарифи для різних регіонів України в межах попередньо встановлених лімітів.

Протягом 2005 року тарифи на транспортування природного газу для Газпрому (Російська Федерація) встановлювалися шляхом двосторонніх угод між НАК “Нафтогаз України” та “Газпромом”, укладеними в рамках міжурядових угод між Україною та Російською Федерацією.

“Укртранснафта”

Основною діяльністю “Укртранснафти” є транзит російської та середньоазіатської нафти до країн Європи та доставка нафти українським переробним заводам. “Укртранснафта” має в оперативному управлінні 19 нафтопроводів загальною довжиною приблизно 4 770 км, 51 станцію транспортування нафти та 11 сховищ, що мають 81 нафтозберігаючий резервуар. У 2005 році загальний обсяг транспортування через нафтопроводи склав 46,7 мільйонів тон (2004 р.: 55 мільйонів тон).

Тарифи на транспортування нафти регулюються державою через накази НКРЕ або прямими угодами з російськими постачальниками.

Оптова та роздрібна реалізація нафти, газу, продуктів переробки та інших товарів

Газ України

Газ України постачає природний газ державним та приватним компаніям, а також регіональним компаніям з газопостачання та газифікації. У 2005 році загальний обсяг поставленого природного газу склав 59 759 мільйонів кубічних метрів (2004 р.: 55 716 мільйонів кубічних метрів).

ПРИМІТКИ ДО КОНСОЛІДОВАНОЇ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

(суми наведені в мільйонах гривень, якщо не зазначене інше)

Регіональні постачальники газу та розподільчі компанії

“Дніпропетровськгаз”, “Луганськгаз”, “Запоріжгаз” та “Миколаївгаз” займаються транспортуванням та постачанням природного газу місцевим регіональним промисловим споживачам та фізичним особам.

За рік, що закінчився 31 грудня 2005 р.

	<i>Видобуток нафти та газу та виробництво продуктів переробки</i>	<i>Транспортування нафти та газу</i>	<i>Оптова реалізація нафти, газу, нафтопродуктів та інших товарів</i>	<i>Роздрібна реалізація нафтопродуктів</i>	<i>Всього</i>
Доходи від реалізації					
Реалізація зовнішнім покупцям	3 781	8 081	22 669	2 428	36 959
Реалізація між сегментами	2 936	3 181	3 006	-	9 123
Дохід від реалізації сегменту	<u>6 717</u>	<u>11 262</u>	<u>25 675</u>	<u>2 428</u>	<u>46 082</u>
Фінансовий результат сегменту	1 384	731	(2 199)	856	772
Нерозподілені витрати, чисті					<u>(805)</u>
Прибуток до оподаткування та фінансових витрат					(33)
Фінансові витрати, чисті					<u>(574)</u>
Збиток до оподаткування					<u>(607)</u>
Податок на прибуток					<u>(400)</u>
<i>Чистий збиток</i>					<u><u>(1 007)</u></u>
Активи та зобов'язання					
Активи сегменту	18 213	42 512	10 321	2 005	73 051
Нерозподілені активи					<u>451</u>
<i>Всього активи</i>					<u><u>73 502</u></u>
Зобов'язання сегменту	3 136	6 478	16 362	39	26 015
Нерозподілені зобов'язання					<u>13 200</u>
<i>Всього зобов'язання</i>					<u><u>39 215</u></u>
Інша сегментна інформація					
Капітальні витрати на матеріальні активи	2 108	1 861	239	778	4 986
Збитки від зменшення корисності, відображені в звіті про прибутки та збитки	129	20	6	-	155
Амортизація	1 941	2 848	33	100	4 922

ПРИМІТКИ ДО КОНСОЛІДОВАНОЇ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

(суми наведені в мільйонах гривень, якщо не зазначене інше)

За рік, що закінчився 31 грудня 2004 р.

	Видобуток нафти та газу та виробництво продуктів переробки	Транспорту- вання нафти та газу	Оптова реалізація нафти, газу, нафтопро- дуктів та інших товарів	Роздрібна реалізація нафто- продуктів	Всього
Доходи від реалізації					
Реалізація зовнішнім покупцям	5 133	8 626	20 356	1 345	35 460
Реалізація між сегментами	1 449	3 336	2 778	-	7 563
Дохід від реалізації сегменту	<u>6 582</u>	<u>11 962</u>	<u>23 134</u>	<u>1 345</u>	<u>43 023</u>
Фінансовий результат сегменту	1 530	890	(757)	300	1 963
Нерозподілені витрати, чисті					<u>(641)</u>
Прибуток до оподаткування та фінансових витрат					1 322
Фінансові витрати, чисті					<u>(606)</u>
Прибуток до оподаткування					716
Податок на прибуток					<u>(271)</u>
Чистий прибуток за рік					<u>445</u>
Активи та зобов'язання					
Активи сегменту	18 067	44 143	10 151	2 278	74 639
Нерозподілені активи					324
Всього активи					<u>74 963</u>
Зобов'язання сегменту	4 161	7 252	16 608	155	28 176
Нерозподілені зобов'язання					10 720
Всього зобов'язання					<u>38 896</u>
Інша сегментна інформація					
Капітальні витрати на матеріальні активи	1 598	2 555	133	1 737	6 023
Збитки від зменшення корисності, відображені в звіті про прибутки та збитки	166	-	-	-	166
Амортизація	1 739	2 878	237	33	4 887

5. Доходи та витрати

Доходи від реалізації

	2005 р.	2004 р.
Реалізація нафти та природного газу	19 442	18 187
Дохід від транспортування нафти та газу	8 081	8 626
Реалізація продуктів нафтопереробки	6 206	3 223
Інша реалізація	3 230	5 424
	<u>36 959</u>	<u>35 460</u>

ПРИМІТКИ ДО КОНСОЛІДОВАНОЇ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

(суми наведені в мільйонах гривень, якщо не зазначене інше)

Операційні витрати

	2005 р.	2004 р.
Собівартість придбаних нафти, газу та нафтопродуктів	19 311	18 375
Амортизація	4 922	4 903
Транспортування нафти та газу	2 422	2 101
Витрати на персонал	2 184	1 797
Собівартість перепроданих товарів	1 633	1 944
Податки крім податку на прибуток	1 051	311
Витрати на ремонт та обслуговування	1 213	1 884
Експедиторські та інші супутні витрати	727	390
Маркетингові витрати та витрати на професійні послуги	573	712
Витрати на дослідження, розвідку та розробку	362	352
Витрати за безнадійною заборгованістю	502	1 790
Дохід від списання кредиторської заборгованості по закінченню терміну позовної давності	(588)	(2 883)
Інші операційні витрати	717	926
	<u>35 029</u>	<u>32 602</u>

У 2005 році до статті “Податки крім податку на прибуток” були включені суми рентної плати, сплачені газовидобуваючими дочірніми підприємствами Групи. Починаючи з січня 2005 року база розрахунку ренти змінилась з кількості реалізованої нафти та газу (власного видобутку) на фізичний обсяг видобутих нафти і газу, що призвело до відображення податку у 2005 році в складі витрат. У 2004 році податок вираховувався з доходів від реалізації нафти і газу.

Інші витрати, чисті

	2005 р.	2004 р.
Штрафи, пені та витрати, пов’язані з судовими позовами, чисті	1 340	767
Витрати на благодійність та обслуговування активів соціальної сфери	324	449
Чистий дохід по курсовим різницям	(178)	(121)
Інші витрати / (доходи), чисті	164	(85)
	<u>1 650</u>	<u>1 010</u>

Фінансові витрати, чисті

	2005 р.	2004 р.
Процентні та фінансові витрати, чисті	522	362
Результат переоцінки фінансових інструментів до справедливої вартості	52	244
	<u>574</u>	<u>606</u>

6. Податок на прибуток

Компоненти витрат з податку на прибуток за роки, що закінчилися 31 грудня, є такими:

	2005 р.	2004 р.
Поточні витрати з податку на прибуток	1 105	2 806
Дохід з відстроченого оподаткування, пов’язаний з виникненням і сторнуванням тимчасових різниць	(705)	(2 535)
Витрати з податку на прибуток, відображені в консолідованому звіті про прибутки та збитки	400	271
	<u>400</u>	<u>271</u>

ПРИМІТКИ ДО КОНСОЛІДОВАНОЇ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

(суми наведені в мільйонах гривень, якщо не зазначене інше)

Узгодження між витратами з податку на прибуток та результатом множення облікового прибутку (збитку) на нормативну податкову ставку за роки, які закінчились 31 грудня 2005 та 2004 років:

	2005 р.	2004 р.
Обліковий (збиток) / прибуток до оподаткування	(607)	716
Податок при застосуванні нормативної податкової ставки 25% (2004 р.: 25%)	(152)	179
Неоподатковуваний дохід	(90)	(612)
Витрати, що не включаються до складу валових витрат	729	431
Зміни в резерві по податкових активах	(87)	273
Витрати з податку на прибуток	400	271

Оскільки підприємства, включені до цієї консолідованої фінансової звітності, є окремими платниками податку, відстрочені податкові активи та зобов'язання представлені на індивідуальній основі таким чином:

	2005 р.	2004 р.
Відстрочені податкові активи	4 893	4 961
Резерв по податковим активам	(2 458)	(2 545)
Відстрочені податкові активи, чиста вартість	2 435	2 416
Відстрочені податкові зобов'язання	(5 637)	(6 323)
Відстрочені податкові зобов'язання, чисті	(3 202)	(3 907)

Відстрочені податки станом на 31 грудня включали:

	2005 р.	2004 р.	Зміни за 2005 р.	Зміни за 2004 р.
Відстрочені податкові активи / (зобов'язання)				
Дебіторська та інша заборгованість	3 597	3 684	(87)	555
Забезпечення	71	(31)	102	(98)
Запаси	78	238	(160)	48
Інвестиції	34	31	3	3
Інші необоротні активи	106	177	(71)	36
Аванси отримані та інші поточні зобов'язання	547	667	(120)	156
Передплати та інші оборотні активи	209	(30)	239	24
Основні засоби	(6 417)	(7 446)	1 029	721
Інші довгострокові зобов'язання	1 022	1 269	(247)	1 331
Податкові збитки, що переносяться на наступні періоди	9	79	(70)	32
Резерв по податковим активам	(2 458)	(2 545)	87	(273)
Відстрочені податкові зобов'язання, чисті	(3 202)	(3 907)	705	2 535

7. Основні засоби

Станом на 31 грудня основні засоби склалися з такого:

	Трубопроводи та супутнє обладнання	Нафтога- зові активи	Машини та обладнання	Будівлі	Технологічна нафта та газ	Бурове та видобувне обладнання	Інші основні засоби	Всього
31 грудня 2005 р.								
На 1 січня 2005 р., за вирахуванням накопиченої амортизації	26 654	7 666	5 298	5 725	5 215	1 433	1 980	53 971
Надходження	812	1 091	1 941	563	-	224	223	4 854
Вибуття	(11)	(1)	(77)	(46)	-	(17)	(27)	(179)
Зменшення корисності	(5)	-	-	(4)	-	(11)	(3)	(23)
Амортизація за рік	(2 058)	(1 130)	(941)	(315)	-	(267)	(282)	(4 993)
На 31 грудня 2005 р., за вирахуванням накопиченої амортизації	<u>25 392</u>	<u>7 626</u>	<u>6 221</u>	<u>5 923</u>	<u>5 215</u>	<u>1 362</u>	<u>1 891</u>	<u>53 630</u>
На 1 січня 2005 р.								
Собівартість	89 637	27 448	14 661	10 892	5 215	2 588	4 276	154 717
Накопичена амортизація	(62 983)	(19 782)	(9 363)	(5 167)	-	(1 155)	(2 296)	(100 746)
Залишкова вартість	<u>26 654</u>	<u>7 666</u>	<u>5 298</u>	<u>5 725</u>	<u>5 215</u>	<u>1 433</u>	<u>1 980</u>	<u>53 971</u>
На 31 грудня 2005 р.								
Собівартість	91 507	27 221	18 515	9 942	5 215	2 775	3 644	158 819
Накопичена амортизація	(66 115)	(19 595)	(12 294)	(4 019)	-	(1 413)	(1 753)	(105 189)
Залишкова вартість	<u>25 392</u>	<u>7 626</u>	<u>6 221</u>	<u>5 923</u>	<u>5 215</u>	<u>1 362</u>	<u>1 891</u>	<u>53 630</u>
Незавершене будівництво та передплати за основні засоби, за вирахуванням резерву на зменшення корисності активів у розмірі 132 млн. грн.								<u>4 993</u>
Основні засоби								<u>58 623</u>

31 грудня 2004 р.	<i>Трубопроводи та супутнє обладнання</i>	<i>Нафтогазові активи</i>	<i>Машини та обладнання</i>	<i>Будівлі</i>	<i>Технологічна нафта та газ</i>	<i>Бурове та видобувне обладнання</i>	<i>Інші основні засоби</i>	<i>Всього</i>
На 1 січня 2004 р., за вирахуванням накопиченої амортизації	28 339	7 851	3 930	5 801	4 700	1 347	1 983	53 951
Надходження	525	896	2 011	535	515	276	542	5 300
Вибуття	(26)	(50)	(12)	(143)	-	(11)	(151)	(393)
Амортизація за рік	(2 184)	(1 031)	(631)	(468)	-	(179)	(394)	(4 887)
На 31 грудня 2004 р., за вирахуванням накопиченої амортизації	<u>26 654</u>	<u>7 666</u>	<u>5 298</u>	<u>5 725</u>	<u>5 215</u>	<u>1 433</u>	<u>1 980</u>	<u>53 971</u>
На 1 січня 2004 р.								
Собівартість	89 204	26 617	12 714	10 540	4 700	2 336	3 947	150 058
Накопичена амортизація	(60 865)	(18 766)	(8 784)	(4 739)	-	(989)	(1 964)	(96 107)
Залишкова вартість	<u>28 339</u>	<u>7 851</u>	<u>3 930</u>	<u>5 801</u>	<u>4 700</u>	<u>1 347</u>	<u>1 983</u>	<u>53 951</u>
На 31 грудня 2004 р.								
Собівартість	89 637	27 448	14 661	10 892	5 215	2 588	4 276	154 717
Накопичена амортизація	(62 983)	(19 782)	(9 363)	(5 167)	-	(1 155)	(2 296)	(100 746)
Залишкова вартість	<u>26 654</u>	<u>7 666</u>	<u>5 298</u>	<u>5 725</u>	<u>5 215</u>	<u>1 433</u>	<u>1 980</u>	<u>53 971</u>
Незавершене будівництво та передплати за основні засоби, за вирахуванням резерву на зменшення корисності активів у розмірі 166 млн. грн.								5 109
Основні засоби								<u>59 080</u>

ПРИМІТКИ ДО КОНСОЛІДОВАНОЇ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

(суми наведені в мільйонах гривень, якщо не зазначене інше)

Станом на 31 грудня 2005 та 2004 років залишкова вартість державного майна, яке не підлягає приватизації (Примітка 18), та знаходиться в управлінні Групи, дорівнювала 33 млрд. грн. та 34 млрд. грн., відповідно.

Станом на 31 грудня 2005 року ряд основних засобів, вартістю 5 млрд. грн., були повністю амортизовані, але знаходились в експлуатації.

Станом на 31 грудня 2005 року певні основні засоби Групи, балансовою вартістю 1,3 млрд. грн. (2004 р.: 1,2 млрд. грн.), були віддані в заставу під отримані кредити (Примітка 13). Крім того, основні засоби та всі інші активи НАК «Нафтогаз України» знаходились в податковій заставі, що виникла через несплату податків (Примітка 18).

8. Інвестиції

	2005 р.	2004 р.
Інвестиції, наявні для продажу	530	443
Інші інвестиції	1 173	1 037
	<u>1 703</u>	<u>1 480</u>
Зменшення корисності	(217)	(215)
	<u>1 486</u>	<u>1 265</u>

Інвестиції, наявні для продажу

Інвестиції, наявні для продажу є інвестиціями в звичайні акції, що не мають котирувань на біржі, і які відповідно не мають фіксованого строку оплати або купонної ставки. Справедлива вартість інвестицій, наявних для продажу, які не котируються на біржі, визначалась із застосуванням методів оцінки на основі припущень, які не ґрунтуються на наявних ринкових цінах або ставках. Керівництво вважає, що справедлива вартість, встановлена в результаті застосування методів оцінки і відображена в балансі, та відповідні зміни в справедливій вартості, відображені у звіті про прибутки та збитки, є обґрунтованими та доречними станом на дату балансу.

Інші інвестиції

Деякі з об'єктів інвестування Підприємства не складають фінансової звітності у відповідності до міжнародних стандартів фінансового звітування, і тому неможливо консолідувати ці дочірні підприємства та обліковувати за методом участі в капіталі в консолідованій фінансовій звітності Групи. Тому такі інвестиції обліковуються за собівартістю або індексованою собівартістю, за вирахуванням резерву на зменшення корисності інвестицій в консолідованій фінансовій звітності. Підприємство переглядає резерв на зменшення корисності на кожну звітну дату.

У 2004 році Уряд передав НАК «Нафтогаз України» свою частку володіння (43%) в одному з українських нафтопереробних заводів АТ «Укртатнафта». Номінальна вартість інвестицій 890 мільйонів гривень була безпосередньо віднесена до власного капіталу.

9. Запаси

	2005 р.	2004 р.
Нафта, газ та нафтопродукти	2 249	2 783
Інструменти та запчастини	1 193	1 205
Матеріали для буріння, видобування та газопереробки	420	765
Інші товари, сировина та матеріали	256	434
	<u>4 118</u>	<u>5 187</u>

Станом на 31 грудня 2005 року певні запаси Групи, на загальну суму приблизно 673 мільйони гривень (2004 р.: 1 033 мільйони гривень), були передані в заставу за отриманими кредитами (Примітка 13). Крім того, запаси, разом з іншими активами НАК «Нафтогаз України», знаходились у податковій заставі за непогашеним податковим боргом (Примітка 18).

ПРИМІТКИ ДО КОНСОЛІДОВАНОЇ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

(суми наведені в мільйонах гривень, якщо не зазначене інше)

10. Дебіторська та інша заборгованість

	2005 р.	2004 р.
Дебіторська заборгованість та векселі отримані	10 520	9 449
Дебіторська заборгованість та векселі отримані від пов'язаних сторін	5 047	6 723
Інша дебіторська заборгованість	1 618	1 854
	<u>17 185</u>	<u>18 026</u>
Мінус: Резерв сумнівних боргів	(12 973)	(13 440)
	<u>4 212</u>	<u>4 586</u>

11. Передоплати та інші оборотні активи

	2005 р.	2004 р.
Передоплати постачальникам	1 361	1 561
ПДВ до відшкодування	191	659
Передоплати з податків, крім податку на прибуток	123	165
	<u>1 675</u>	<u>2 385</u>
Мінус: Резерв сумнівних боргів	(980)	(1 363)
	<u>695</u>	<u>1 022</u>

12. Капітал

Станом на 31 грудня 2005 та 2004 років зареєстрований, випущений та повністю сплачений акціонерний капітал Підприємства становив 5 564 714 000 грн. і складався з 5 564 714 простих акцій, номінальною вартістю 1 000 грн. за акцією. Акціонерний капітал Підприємства був зареєстрований Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку у 2001 році.

Вартість акціонерного капіталу, відображена у цій консолідованій фінансовій звітності у розмірі 9 721 млн. грн., була визначена згідно з МСБО 29 шляхом застосування коефіцієнтів перерахунку до вартості акціонерного капіталу Підприємства, виходячи з індексу споживчих цін.

ПРИМІТКИ ДО КОНСОЛІДОВАНОЇ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

(суми наведені в мільйонах гривень, якщо не зазначене інше)

13. Кредити та позики

Станом на 31 грудня 2005 та 2004 років довгострокові кредити та позики включали:

Банк	Валюта кредиту	Ефективна процентна ставка, %	Погашення	2005 р.	2004 р.
Довгострокові					
“Стендерд Бенк Лондон Лімітед” (сврооблігації)	дол. США	8,47	2009	2 497	2 653
Незабезпечені банківські кредити від іноземних банків	дол. США	6,43-9,76	2009-2012	5 099	-
Забезпечені банківські кредити від іноземних банків	дол. США	8-10,7	2005-2008	812	1 247
Випущені облігації	грн.	12	2006	61	129
Інші кредити та позики	грн. / дол. США	8-14	2006	249	78
				<u>8 718</u>	<u>4 107</u>
Поточна частина довгострокового боргу				(856)	(410)
Всього довгостроковий борг				<u>7 862</u>	<u>3 697</u>

“Стендерд Бенк Лондон Лімітед”

У вересні 2004 року Підприємство отримало кредит на суму 500 млн. дол. США від “Стендерд Бенк Лондон Лімітед”. Кредит було реалізовано шляхом випуску кредитних облігацій під 8,125% (“Єврооблігації”), які були випущені виключно з метою фінансування кредиту з боку “Стендерд Бенк Лондон Холдинг ПЛС” для “Стендерд Бенк Лондон Лімітед”. “Стендерд Бенк Лондон Лімітед” використав ці кошти для надання кредиту НАК “Нафтогаз України”.

Зобов'язання “Стендерд Бенк Лондон Холдинг ПЛС” щодо сплати по облігаціям складаються з зобов'язань виплачувати власникам облігацій суми, рівні та у тій самій валюті, що й сума основного боргу, процентів та/або додаткові суми (у разі наявності таких), котрі отримано на користь “Стендерд Бенк Лондон Холдинг ПЛС” в рамках кредитної угоди між НАК “Нафтогаз України” та “Стендерд Бенк Лондон Лімітед”.

Дата погашення кредиту 30 вересня 2009 р. процентні платежі здійснюються рівними частинами 30 березня та 30 вересня кожного року, починаючи з 30 березня 2005 року. Зобов'язання за кредитом є щонайменше юридично рівними з усіма іншими існуючими або майбутніми незабезпеченими та несубординованими зобов'язаннями Підприємства.

Незабезпечені банківські кредити від іноземних банків

У 2005 році Підприємство отримало незабезпечені банківські кредити від іноземних банків на загальну суму 1 020 млн.долл.США з процентною ставкою LIBOR + 1,75% – LIBOR + 5% річних. Зобов'язання за кредитами є щонайменше юридично рівними з усіма іншими існуючими або майбутніми незабезпеченими та несубординованими зобов'язаннями Підприємства.

Вищезазначені кредитні угоди містять певні стандартні стверджувальні, фінансові та обмежувальні умови та вимоги. У випадку, якщо НАК “Нафтогаз України” порушить будь-яку умову або не відповідатиме якомусь обмеженню, позикодавець має право на свій розсуд вимагати негайної виплати усієї суми заборгованості за відповідною кредитною угодою.

Серед іншого, найбільш визначальними домовленостями та обмеженнями, що їх містять кредитні угоди, є такі:

- Підприємство та його дочірні підприємства повинні підтримувати такий рівень страхового покриття втрат та ризиків, який вважається доцільним і звичайним для виду діяльності, яким займається відповідне підприємство;
- Підприємство та його дочірні підприємства не мають права вдаватися до будь-якого виду реорганізації та реструктуризації, що включає в себе, але не обмежується, операціями злиття, об'єднання, розділення, відокремлення або трансформування;

ПРИМІТКИ ДО КОНСОЛІДОВАНОЇ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

(суми наведені в мільйонах гривень, якщо не зазначене інше)

- НАК «Нафтогаз України» не має допускати, щоб консолідована чиста заборгованість перевищувала 75% консолідованих чистих активів, а також мусить забезпечити, щоб чиста консолідована заборгованість усіх дочірніх підприємств, що підлягають консолідації, не була більшою за 30% консолідованих чистих активів;
- Підприємство та його дочірні підприємства мають сплачувати, не допускаючи прострочення, усі податки, збори та інші обов'язкові платежі, окрім випадків, коли (а) опротестовується сума такого платежу або (б) сума менша ніж 20 млн. дол. США і прострочена менш ніж на 10 днів після дати оподаткування або стягнення;
- На кожну дату сплати процентів НАК «Нафтогаз України» має надати письмове повідомлення у формі офіційного свідчення із зазначенням можливості або будь-якого факту дефолту/невиконання зобов'язань;
- Підприємство повинне надавати іншу фінансову та не фінансову інформацію у зазначені в кредитних угодах строки, або за певних обставин.

Крім цього, кредитори мають право на заходи захисту від невиконання зобов'язань, включаючи право вимагати негайного повернення всієї суми заборгованості у разі настання і продовження таких подій:

- Сукупна сума невиконаних судових рішень, постанов або розпоряджень перевищує 25 млн. дол. США, окрім випадків, коли таке рішення опротестовується;
- НАК «Нафтогаз України» не виконує зобов'язань з погашення заборгованості, сума якої перевищує 20 млн. дол. США;
- Будь-який державний орган або суд здійснює дії, що призводять до значних негативних наслідків;
- Відбувається подія або ряд подій, які мають значні негативні наслідки;
- НАК «Нафтогаз України» припиняє здійснювати основний вид діяльності.

Вищезазначені угоди керуються законодавством Англії. Умови кредитних угод включають положення щодо суб'єктивних факторів, які дають кредиторам право визначати подію дефолту/ невиконання зобов'язань, посилаючись на значні негативні наслідки для діяльності Групи або дії державних органів, які можуть призвести до значних негативних наслідків для діяльності Групи. Хоча суттєвий негативний вплив на діяльність Групи може бути визначений на розсуд кредиторів, керівництво Підприємства не вважає, що кредитори можуть визнати наявність суттєвого негативного впливу, посилаючись на обставини, зазначені в Примітці 2. Однак, якщо кредитори оголосять випадок дефолту, то це буде мати суттєвий негативний вплив на операційну діяльність Групи та її фінансову позицію.

Забезпечені банківські кредити від іноземних банків

Забезпечені банківські кредити від іноземних банків складаються з кредитів, наданих дочірнім підприємствам «Укрнафта» та «Укртранснафта». Кредит наданий «Укрнафта» є п'ятирічною позикою, деномінованою у доларах США. Позика є зобов'язанням щодо надання кредиту на суму в межах 1 273 млн. грн. (240 млн. дол. США). Кредит має погашатися платежами кожні півроку, починаючи з 28 травня 2005 року. Кредит забезпечено правом першої вимоги щодо ряду заправних станцій, що належать підприємству «Укрнафта». Кредитна угода містить численні стверджувальні та обмежувальні умови та вимоги. У випадку, якщо «Укрнафта» порушить будь-яку умову або не дотримуватиметься будь-яких обмежень, позикодавець має право на свій розсуд вимагати негайного повернення усієї суми заборгованості за даною кредитною угодою.

У 2004 році «Укртранснафта» підписала кредитний договір на закупівлю технологічної нафти. Кредит повинний бути погашений 24 рівними щомісячними платежами, починаючи з 30 вересня 2005 року. Цей кредит забезпечений привілейованим правом вимоги технологічної нафти та грошовим депозитом. Упродовж 2005 року «Укртранснафта» здійснила дострокові платежі по кредиту. Ці дострокові платежі проводилися з коштів, утримуваних на депозитному рахунку, який був наданий у заставу під цей кредит. Це призвело до зниження фактичного залишку коштів на цьому рахунку станом на 31 грудня 2005 року до рівня, меншого ніж мінімально необхідний залишок. «Укртранснафта» не отримувала повідомлень від кредитора стосовно того, чи є факт недотримання вимог щодо мінімального залишку на рахунку, подією невиконання зобов'язань за кредитним договором. Також «Укртранснафта» не отримувала вимоги від кредитора стосовно негайного погашення всієї суми кредиту. У 2006 році «Укртранснафта» повністю погасила зазначений кредит. У

ПРИМІТКИ ДО КОНСОЛІДОВАНОЇ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

(суми наведені в мільйонах гривень, якщо не зазначене інше)

даній фінансовій звітності кредит відображається як поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями.

Станом на 31 грудня 2005 та 2004 років короткострокові кредити та позики включали:

Банк	Валюта кредиту	Ефективна процентна ставка, %	2005 р.	2004 р.
Короткострокові				
Кредити від іноземних банків	дол. США	9,25	202	106
Кредити від українських банків	грн. / дол. США	15 / 11	130	285
Випущені облігації	грн.	15,5	30	30
Інші кредити та позики	грн. / дол. США	20,5 / 5,9	106	267
			<u>468</u>	<u>688</u>
Поточна частина довгострокового боргу			<u>856</u>	<u>410</u>
Всього короткостроковий борг			<u>1 324</u>	<u>1 098</u>

Інші короткострокові та довгострокові кредити та позики забезпечені правами вимоги за певними контрактами загальною сумою 4 134 млн. грн., (2004 р.: 1 294 млн. грн.), запасами та основними засобами Групи (див. Примітки 7 та 9).

14. Забезпечення

	Зобов'язання з ліквідації активів	Зобов'язання з пенсійного забезпечення	Забезпечення за судовими процесами	Всього
На 1 січня 2005 р.	363	306	3 236	3 905
Створені протягом року	97	163	1 077	1 337
Використані	(15)	(37)	(704)	(756)
На 31 грудня 2005 р.	<u>445</u>	<u>432</u>	<u>3 609</u>	<u>4 486</u>
Поточна частина 2005 р.	33	38	3 609	3 680
Довгострокова частина 2005 р.	412	394	-	806
	<u>445</u>	<u>432</u>	<u>3 609</u>	<u>4 486</u>
Поточна частина 2004 р.	26	28	3 236	3 290
Довгострокова частина 2004 р.	337	278	-	615
	<u>363</u>	<u>306</u>	<u>3 236</u>	<u>3 905</u>

Забезпечення за судовими позовами

Група виступає в якості відповідача по ряду судових процесів. Забезпечення за судовими процесами представляє собою оцінку керівництвом можливих втрат, які можуть бути понесені в результаті негативного рішення суду, включаючи штрафи і пеню, нараховані податковими органами за несплачені вчасно податок на прибуток, ПДВ та рентну плату (3 385 мільйонів гривень та 3 055 мільйонів гривень станом на 31 грудня 2005 та 2004 років, відповідно).

Зобов'язання з пенсійного забезпечення

В таблицях нижче підсумовуються компоненти чистих витрат з пенсійного забезпечення, визнаних у консолідованому звіті про прибутки та збитки та консолідованому балансі.

Витрати з пенсійного забезпечення	2005 р.	2004 р.
Вартість поточних послуг	93	237
Процентні витрати по зобов'язаннях з пенсійного забезпечення	31	21
Вартість раніше наданих послуг: негарантовані виплати	26	10
Вартість раніше наданих послуг: гарантовані виплати	13	5
Витрати з пенсійного забезпечення	<u>163</u>	<u>273</u>

ПРИМІТКИ ДО КОНСОЛІДОВАНОЇ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

(суми наведені в мільйонах гривень, якщо не зазначене інше)

<i>Зобов'язання з пенсійного забезпечення</i>	<i>2005 р.</i>	<i>2004 р.</i>
Теперішня вартість нефінансованого зобов'язання	525	373
Невизнана вартість раніше наданих послуг	(93)	(67)
Зобов'язання з пенсійного забезпечення у консолідованому балансі	<u>432</u>	<u>306</u>

Витрати з пенсійного забезпечення за 2004 рік включають 233 мільйони гривень, що стосуються нарахувань за роки, що передують 2004 року та відображають ефект застосування деякими дочірніми підприємствами Групи МСБО 19 "Виплати працівникам".

Основні припущення, використані Групою при визначенні зобов'язань по пенсійній програмі, представлені нижче:

	<i>2005 р.</i>	<i>2004 р.</i>
	<i>%</i>	<i>%</i>
Майбутнє збільшення зарплати	8-8,5	8
Ставка дисконтування	9-10	9

15. Інші довгострокові зобов'язання

	<i>2005 р.</i>	<i>2004 р.</i>
Передоплата, отримана від "Газпрому"	5 314	6 643
Реструктуровані податкові зобов'язання	1 470	1 796
Інші довгострокові зобов'язання	43	80
	<u>6 827</u>	<u>8 519</u>
Мінус короткострокова частина передоплати від "Газпрому" (Примітка 16)	(1 329)	(1 329)
	<u>5 498</u>	<u>7 190</u>

У 2004 році Підприємство узгодило та виплатило заборгованість головному постачальнику газу – "Газпром" (Росія). Частиною цього стала передоплата у розмірі 1 250 мільйонів доларів США, отримана Підприємством від "Газпром" за транспортування газу територією України протягом 2005-2009 років. Крім цього, в 2004 році Підприємство узгодило з податковими органами, що податкові зобов'язання за минулі періоди мають бути погашені рівними щоквартальними платежами протягом 2005-2009 років.

16. Аванси отримані та інші поточні зобов'язання

	<i>2005 р.</i>	<i>2004 р.</i>
Податки та інші обов'язкові платежі до сплати	5 168	5 483
Короткострокова частина авансу від "Газпрому" (Примітка 15)	1 329	1 329
Інші аванси, отримані від клієнтів	755	1 195
Зобов'язання за розрахунками з оплати праці	280	193
Інші зобов'язання	196	372
	<u>7 728</u>	<u>8 572</u>

Податки та інші обов'язкові платежі до сплати включають прострочену заборгованість по сплаті ПДВ та по рентним платежам, що виникла, в основному, протягом 2001-2002 років.

17. Кредиторська заборгованість

	<i>2005 р.</i>	<i>2004 р.</i>
Кредиторська заборгованість та векселі випущені	4 254	4 648
Кредиторська заборгованість та векселі випущені пов'язаним сторонам	1 423	2 083
	<u>5 677</u>	<u>6 731</u>

ПРИМІТКИ ДО КОНСОЛІДОВАНОЇ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

(суми наведені в мільйонах гривень, якщо не зазначене інше)

18. Фактичні та потенційні зобов'язання і операційні ризики

Умови функціонування

Незважаючи на те, що українська економіка вважається ринковою, вона продовжує демонструвати певні особливості, які більш притаманні перехідній економіці. Такі особливості включають, але не обмежуються низьким рівнем ліквідності ринків капіталу, відносно високим рівнем інфляції та наявністю валютного контролю, який не дозволяє національній валюті бути ліквідним засобом платежу за межами України. Стабільність економіки України в значній мірі залежатиме від політики та дій уряду, спрямованих на реформування адміністративної та правової систем, а також економіки.

Юридичні питання

В ході звичайної господарської діяльності Підприємство виступає в якості відповідача за окремими судовими позовами та претензіями. Керівництво вважає, що максимальна відповідальність по зобов'язанням, у разі їх виникнення, внаслідок таких позовів або претензій, не буде мати суттєвого негативного впливу на фінансовий стан або результати майбутніх операцій Групи, окрім тих, що включені до забезпечення за судовими процесами (Примітка 14).

Податкові ризики

Фінансовий стан та діяльність Групи продовжують залишатись під впливом розвитку ситуації в Україні, включаючи застосування існуючих та майбутніх положень законодавства, зокрема податкового законодавства.

Станом на 31 грудня 2005 та 2004 років НАК «Нафтогаз України» мала значну прострочену заборгованість зі сплати податків, що виникла, в основному, протягом 2001-2002 років. Податкові органи звернулись до суду з приводу стягнення цієї заборгованості. За українським законодавством, всі активи Підприємства знаходяться у податковій заставі.

Вплив держави на діяльність Групи

Функціонування нафтової та газової галузей є надзвичайно важливим для України з ряду причин, що включають економічні, стратегічні чинники та міркування державної безпеки. Український Уряд має можливість значного впливу на діяльність Групи через права власності у НАК «Нафтогаз України». Такий вплив може бути результатом соціальних та економічних мотивів, що може негативним чином вплинути на поточну та майбутню діяльність Групи. Керівництво не може оцінити рівень впливу, що його може бути здійснено в майбутньому, та потенційні наслідки на фінансовий стан та результати діяльності Групи.

Державне регулювання Групи

Держава, представлена Кабінетом Міністрів України, є одноосібним власником НАК «Нафтогаз України». Уряд України контролює операції Групи шляхом участі у зборах акціонерів та Наглядовій раді, а також через призначення голови Правління та заступників. Крім цього, ключові контракти на поставку та транспортування нафти та природного газу з Російської Федерації та Туркменістану мають бути затверджені Урядом України, урядами країн-постачальників та країн, що здійснюють транзит.

Уряд та уповноважені установи (такі як Національна комісія регулювання електроенергетики, надалі «НКРЕ») контролюють додержання Групою законодавства України щодо регулювання нафтогазового ринку. Уряд залишив за собою право встановлювати тарифи та, безпосередньо, або через державні органи влади, регулювати верхню межу цін та тарифів на основні види діяльності Групи. Цей факт разом з загальною економічною, юридичною та фінансовою невизначеністю в Україні має та може мати надалі значний вплив на подальшу діяльність Групи.

Українське законодавство зобов'язує Уряд визначити компанії в стратегічних галузях економіки, приватизація яких є забороненою. На даний час до таких компаній належать «Нафтогаз України» та її дочірні підприємства (за винятком ВАТ «Укрнафта» та регіональних компаній з постачання газу).

У попередніх періодах, Уряд вимагав від «Нафтогаз України» здійснювати постачання товарів та послуг споживачам за цінами, що могли не відповідати інтересам Групи. Уряд визначає рівень цін на газ, за якими «Нафтогаз України» має здійснювати реалізацію кінцевим споживачам. Відповідно до статуту, «Нафтогаз України» було засновано з метою забезпечення ефективного функціонування та розвитку нафтової та газової інфраструктури України та задоволення попиту споживачів на

ПРИМІТКИ ДО КОНСОЛІДОВАНОЇ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

(суми наведені в мільйонах гривень, якщо не зазначене інше)

енергоресурси. Розмір негативного впливу на фінансову позицію Групи залежатиме від того, наскільки Уряд України вимагатиме, щоб ці функції домінували над метою максимізації прибутку.

Можливе повернення державі дочірніх підприємств та активів Групи

В 1998 році, під час створення Підприємства, до статутного фонду “Нафтогаз України” Урядом було внесено акції акціонерних товариств, котрі були створені державою. Серед цих акціонерних товариств були ДАТ “Магістральні нафтопроводи Дружба” та ДАТ “Придніпровські магістральні нафтопроводи”, на базі яких в 2001 році було строцено ВАТ “Укртранснафта”, “Укрспецтрансгаз”, “Чорноморнафтогаз”, “Укрнафта” та п’ятдесят чотири регіональні газорозподільчі компанії. Уряд може повністю або частково передати володіння або контроль над своєю часткою в акціонерних товариствах, що належать “Нафтогаз України”, а також нафто- та газотранспортні системи та сховища, що є державним майном, яке не підлягає приватизації (див. нижче), іншим компаніям або урядовим установам, що може мати суттєвий негативний вплив на діяльність “Нафтогазу України” та результати діяльності. У березні 2004 року одна з дочірніх компаній “Нафтогаз України”, ВАТ “Азмол”, яке було створене державою та передане до статутного фонду “Нафтогаз України” у 1998 році, було повернено державі. Законом не передбачено надання державою “Нафтогаз України” компенсації пов’язаних з цим збитків, якщо такі виникнуть у зв’язку з такою передачею.

Державне майно, яке не підлягає приватизації

У 1998 році Підприємство підписало угоду “Про використання державного майна, яке не підлягає приватизації” (надалі – “Угода”) з Фондом державного майна України та отримало в операційне управління системи транспортування нафти та газу по території України. Згідно з умовами Угоди, Підприємство має, поміж іншого, управляти магістральними та розподільчими трубопроводами, що належать Уряду України та є державною власністю (надалі – “державне майно, яке не підлягає приватизації”), підтримувати державну власність у відповідному операційному стані, використовувати її за призначенням та перераховувати державі 50% прибутку, отриманого від його використання. Сума таких платежів до державного бюджету може бути зменшена на суму реінвестицій на відновлення та технічний розвиток активів Групи, погоджену з Міністерством Економіки (див. нижче).

Угода укладається терміном на один рік та автоматично продовжується щороку, якщо жодна зі сторін не заявила про намір розірвати її, і є дійсною для юридичного правонаступника кожної з сторін. З моменту підписання, жодна з сторін не заявляла про намір розірвати угоду, через що зазначена угода продовжувалася автоматично. Угода може бути розірвана, якщо активи, яких вона стосується, перестають бути державною власністю, або якщо суд вирішує, що умови Угоди було порушено. Оскільки державне майно, яке не підлягає приватизації, складає значну частину бізнесу Групи (Примітка 7), подальше функціонування та фінансові результати Групи залежать від продовження термінів дії Угоди. Керівництво Підприємства вважає, що, незважаючи на будь-які потенційні зміни в умовах Угоди, Група буде і надалі, у передбачуваному майбутньому, виступати оператором державної власності у нафтогазовому секторі.

Визначення прибутків від використання державного майна, яке не підлягає приватизації

Відповідно до умов угоди “Про використання державного майна, яке не підлягає приватизації” (див. вище), Група має робити виплати державі за використання даних активів. Угодою визначено, що виплати мають розраховуватись як 50% прибутку від використання цих активів, зменшених на суму реінвестування для оновлення та технічного розвитку активів Групи, що має бути погоджено з державою.

В угоді не запропоновано механізму для розрахунку державної частки у прибутку, що його генерують активи, які перебувають під операційним управлінням. Також не було створено механізму узгодження цільових інвестицій між Групою та державою. Отже, існує невизначеність щодо оцінки розміру зобов’язання перед державою (якщо таке існує), пов’язане із використанням активів, що знаходяться у державній власності. У минулому Група не здійснювала платежів, пов’язаних з використанням вищезазначених активів. Керівництво Групи вважає, що якщо б державою було встановлено механізм для визначення державної частки у прибутку, то цільове інвестування, що його здійснює Група, було б вищим за 50% прибутку від використання активів. Відповідно, в консолідованій фінансовій звітності не створено резерв під потенційні зобов’язання, що можуть виникнути у зв’язку з даним питанням.

ПРИМІТКИ ДО КОНСОЛІДОВАНОЇ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

(суми наведені в мільйонах гривень, якщо не зазначене інше)

Ліцензування

Державний комітет природних ресурсів України здійснює контроль над ліцензуванням видобутку та розвідки нафти і газу в Україні. Згідно з чинним законодавством, окремі ліцензії необхідні для розвідки, розробки та видобування для кожного з нафтових та газових родовищ. Група має також отримати ліцензії для транспортування, постачання та зберігання нафти і газу. Ліцензії надаються на період від двох до двадцяти років з правом продовження на аналогічний період. Група отримала всі вищезазначені типи ліцензій, необхідні для операційної діяльності.

Зобов'язання з капіталовкладень

Дочірні нафто- газотранспортні підприємства мають програми будівництва, які потребують в 2006 році витрат у розмірі приблизно 2,6 млрд. гривень. Програми будівництва передбачають будівництво і модернізацію трубопроводів та відповідного обладнання.

19. Розкриття інформації про пов'язані сторони

У відповідності до МСБО 24 “Розкриття інформації щодо пов'язаних сторін”, пов'язаними вважаються сторони, одна з яких має можливість контролювати або у значній мірі впливати на операційні та фінансові рішення іншої сторони. При розгляді питання, чи є сторони пов'язаними сторонами, до уваги береться зміст взаємовідносин сторін, а не лише їх юридична форма.

Пов'язані сторони можуть проводити операції, які не проводились би між непов'язаними сторонами. Умови таких операцій можуть відрізнятися від умов операцій між непов'язаними сторонами.

У зв'язку з тим, що НАК “Нафтогаз України” контролюється державою, більшість зазначених нижче операцій між пов'язаними сторонами проводились з пов'язаними сторонами, які також контролюються державою, та з неконсолідованими об'єктами інвестування. Більшість операцій та відповідних залишків (див. нижче), є результатом продажу природного газу.

У таблиці нижче представлені загальні суми операцій, проведених з пов'язаними сторонами у відповідному фінансовому році (інформація про залишки на кінець року викладена в Примітках 10 і 17):

		Суми заборгованості перед пов'язаними сторонами	Реалізація	Закупівлі та інші витрати	Суми заборгованості пов'язаних сторін
<i>Пов'язані сторони</i>					
Неконсолідовані дочірні та асоційовані підприємства, які не обліковуються за методом участі в капіталі					
	2005 р.	(427)	(3 276)	456	799
	2004 р.	(1 307)	(3 112)	397	1 685
Інші пов'язані сторони – державні підприємства					
	2005 р.	(996)	(1 324)	777	590
	2004 р.	(776)	(2 066)	451	459

Реалізація пов'язаним сторонам головним чином являє собою продаж природного газу Підприємством та “Газ України” та надання транспортних послуг “Укртрансгазом” місцевим газорозподільчим компаніям. Суми заборгованості пов'язаних сторін наведені за вирахуванням резерву у розмірі 3 658 млн. грн. (2004 р.: 4 579 млн. грн.).

Стаття “Закупівлі та інші витрати” головним чином являє собою придбання товарів та запасних частин у неконсолідованого дочірнього підприємства “Укрнафтогазкомплект” для забезпечення виробничих потреб Групи, а також придбання товарів, які постачаються з метою розрахунків за Туркменський природний газ.

20. Цілі та політика управління фінансовими ризиками

Основними фінансовими інструментами Групи є банківські кредити, облігації, грошові кошти та їх еквіваленти та векселі. Головною метою фінансових інструментів є фінансування діяльності Групи. Група також має інші фінансові інструменти, включаючи дебіторську та кредиторську заборгованість, що виникає в ході операційної діяльності. Група не здійснювала операцій з деривативами з метою управління процентними та валютними ризиками, що виникають в ході діяльності Групи та джерел її

ПРИМІТКИ ДО КОНСОЛІДОВАНОЇ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

(суми наведені в мільйонах гривень, якщо не зазначене інше)

фінансування. Протягом року Підприємство не здійснювало торгових операцій з фінансовими інструментами.

Головними ризиками, пов'язаними з фінансовими інструментами Групи, є процентний ризик, пов'язаний з рухом грошових коштів, ризик ліквідності, валютний, кредитний ризик та ризик концентрації. Група переглядає і узгоджує політику щодо управління кожним з цих ризиків, як зазначено нижче.

Процентний ризик, пов'язаний з рухом грошових коштів

Група зазнає ризику зміни ринкових процентних ставок, який головним чином стосується довгострокових позик Групи з плаваючою процентною ставкою, що базується на ставці LIBOR (Примітка 13). Політика Групи полягає в управлінні процентними витратами шляхом використання поєднання фіксованих і плаваючих процентних ставок. Станом на 31 грудня 2005 року приблизно 92% позик Групи мають плаваючі процентні ставки. Група не здійснювала операцій з метою хеджування процентного ризику.

Ризик ліквідності

Завданням Групи є підтримання балансу між безперервністю фінансування та гнучкістю при використанні умов кредитування, що надаються постачальниками та банками. Група аналізує свої активи та зобов'язання за їх строками та планує свою ліквідність, залежно від очікуваних строків виконання зобов'язань за відповідними інструментами. У разі недостатньої або надмірної ліквідності Група перерозподіляє ресурси для досягнення оптимального фінансування своєї діяльності.

Основним джерелом коштів Групи були кошти отримані від операційної діяльності, кредити та позики, отримані від ряду кредиторів, як описано у Примітці 13. Кредитні кошти використовуються головним чином для фінансування інвестицій в основні засоби Групи та для поповнення оборотного капіталу. Станом на 31 грудня 2005 та 2004 років поточні зобов'язання Групи перевищували її поточні активи на 9 104 та 9 606 мільйонів гривень відповідно. Керівництво Підприємства вважає, що Група буде в змозі покращити ліквідність шляхом впровадження заходів, що містяться в Примітці 2.

Валютний ризик

Як і для багатьох інших підприємств, що здійснюють свою діяльність в Україні, іноземні валюти, зокрема, долар США, відіграють значну роль у процесі проведення Групою господарських операцій. Станом на 31 грудня 2005 р. офіційний курс, встановлений Національним банком України, складав 5,05 грн. (5,3054 грн. станом на 31 грудня 2004 р.) за один долар США. На дату складення цієї фінансової звітності офіційний курс гривні за один долар США становив 5,05 гривні.

Оскільки основні постачальники Групи знаходяться поза межами України, коливання валютного курсу долара до гривні можуть мати значний вплив на баланс. Група також отримала ряд кредитів, деномінованих в доларах США. Крім вищезазначеного, Група також підпадає під вплив операційного валютного ризику пов'язаного з закупівлями у валюті іншій від функціональної валюти, гривні. Група не здійснювала операцій з метою хеджування зазначених ризиків.

Кредитний ризик

Група здійснює реалізацію в кредит юридичним та фізичним особам. За політикою Групи, покупці, що бажають співпрацювати на умовах кредиту, мають пройти відповідні процедури підтвердження кредитоспроможності; значні залишки дебіторської заборгованості постійно контролюються. Проте, згідно з існуючими нормативними положеннями (Примітка 18), Група зобов'язана постачати значні обсяги природного газу населенню та державним підприємствам, незважаючи на їх кредитоспроможність, що може призвести до значних втрат Групи від безнадійних боргів.

Кредитний ризик Групи, що стосується інших фінансових активів, що включають грошові кошти та їх еквіваленти, а також деякі наявні для продажу фінансові активи, пов'язаний з невиконанням діловими партнерами своїх зобов'язань, та обмежується сумою балансової вартості цих інструментів.

Група не здійснювала операцій з метою хеджування зазначених ризиків.

Ризик концентрації

Концентрація кредитного ризику, пов'язаного з дебіторською заборгованістю, є порівняно низькою завдяки великій кількості та різноманітності клієнтів. Фінансові інструменти Групи, на які потенційно може впливати ризик концентрації, включають, в основному, передоплати постачальникам та

ПРИМІТКИ ДО КОНСОЛІДОВАНОЇ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

(суми наведені в мільйонах гривень, якщо не зазначене інше)

кредиторську заборгованість. Ризик концентрації, пов'язаний з передоплатами постачальникам та кредиторською заборгованістю, є досить високим через постійне зростання частки закупівель від основних постачальників. Основними постачальниками газу для Групи є “Газпром” (Росія) та “Туркменнефтегаз” (Туркменістан), на долю яких в поставках імпортного газу в 2005 році припадає приблизно 36% та 56% (2004 р.: 52% та 47%) відповідно. Після закінчення року головним постачальником газу Групі стала компанія “Росукренерго”, що призвело до збільшення ризику концентрації (див. Примітку 2).

21. Події після балансової дати

Кредити та позики

Після балансової дати НАК “Нафтогаз України” залучила кошти для фінансування діяльності від міжнародних фінансових інституцій на суму 260 млн. дол. США у формі довгострокових іноземних банківських кредитів деномінованих у доларах США. Кредити мають ту ж саму пріоритетність, що й інші незабезпечені, несубординовані зобов'язання Підприємства.

Дивіденди

Після балансової дати “Укрнафта” оголосила про виплату дивідендів акціонерам у розмірі 1 870 млн. грн., з яких 50% мінус одна акція належать міноритаріям.